וַאֲמִירָה

יוצא לאור לקראת
שבת במדבר - חג השבועות

שיעורי תורה והתוועדויות חסידות
מהרב **יצחק גינזבורג** שליט"א

"כאיש אחד בלב אחד" - עמ' 3
נקודה מסעודת ר"ח סיון

'אמונה וביטחון' שיעור 11 - עמ' 5

עצתה של רות - עמ' 29
שיעור לחג השבועות

סיפורי הבעל שם טוב - עמ' 40
לכבוד יומא דהילולא

'דבר יום ביומו' - עמ' 44
פרשת במדבר

מענות ותשובות (5) - עמ' 47
תשובות הרב לשאלות

איזה מין טיפוס אתה,
של **התבוננות** או **התבודדות**?
בעצם, למה לא שניהם?? (5)

מה חשוב כשעוברים דירה,
סביבה טובה או מקום לשליחות? (47)

מתן תורה - אי אפשר בלי **הצד הנשי** (3)

העולם שייך לצדיקים? לאו דווקא (29)

"כאיש אחד בלב אחד"

חודש אייר חלף עבר ואתו ההכנות בדמות ספירת העומר, ועם כניסתו של חודש סיון אנחנו מוכנים כבר לקבלת התורה "כאיש אחד בלב אחד".

למרות שאת ההכנות שלנו עדיין לא סיימנו, אנחנו שמחים להגיש לכם את גליון 'ואביטה' המשודרג לשבת במדבר־שבועות, בתקווה שעם קצת יותר הנגשה והרבה יותר הפצה נוכל להתקדם צעד נוסף למימוש חזונו של מורנו הבעל שם טוב "אימתי קאתי מר? לכשיפוצו מעינותך חוצה".

אז מה יש לנו השבוע?

טרי טרי מהתנור, הספקנו 'לחטוף' נקודה קטנה מסעודת ר"ח סיון שהתקיימה השבוע בכפר חב"ד, נקודה שתעזור לנו ליישב קצת את דברי התורה על ליבנו.

רוצים לדעת איך מאורעות הזמן לא יפגעו לכם באמונה ובביטחון? רוצים שהטוב של ה' יופיע באופן גלוי במציאות? תמיד תהיתם מה ההבדל בין התבוננות להתבודדות (או מה בכלל הקשר)? אז אל תפספסו את 'אמונה וביטחון', שיעור מספר 11.

בשיעור על מגילת רות תגלו שה' ברא את העולם בשביל גרי הצדק. וכמובן שאי אפשר להגיע לחג השבועות, יומא דהילולא של הבעש"ט, בלי איזה סיפור עם התבוננות. את המסרים היומיים ששלחנו השבוע בוואטסאפ תוכלו לקרוא שוב גם כאן בחוברת (ואם לא הצטרפתם לתפוצה שלנו, זה הזמן). וכיוון שאהבתם את המענות בשבועות האחרונים, יש לנו עוד כמה בשבילכם (מתכוננים למעבר דירה בקיץ? זה בדיוק בשבילכם).

כמו שכתבנו, העבודה על הגליון לא הושלמה, למרות מאמצים רבים, וכולנו תקווה שבשבוע הבא נוכל לברך על המוגמר עם גליון נגיש מעוצב ו"משמח אלקים ואדם". בינתיים זה המקום להודות להרבה מאוד אנשים טובים ויקרים שטרחו כדי שהגליון הזה ייצא לאור וייתן לכולנו פיסה של נחת ועונג שבת ויו"ט.

כמובן שאם אתם קוראים ונהנים, זה הזמן לחשוב על החברים שלכם ולהצטרף לצוות המפיצים של 'ואביטה' המשודרג. שלחו אלינו מייל לכתובת שבתחתית העמוד ואנחנו נדאג שבמהלך יום חמישי תקבלו חבילת עלונים להפצה במקום מגוריכם.

כאן המקום לציין שהשיעורים שמופיעים בחוברת אינם מוגהים ואם נפלה בהם טעות, הרי שאין לתלותה ברב, אלא בכותבים ובעורכים.

ונסיים בברכת הרבי מליובאוויטש לחג השבועות, ל"קבלת התורה בשמחה ובפנימיות".

שבת שלום וחג שמח,

המערכת

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itielgi@pnimi.org.il

"כאיש אחד בלב אחד"
יחוד התורה שבכתב והתורה שבעל פה

יחוד ה' וישראל – יחוד שתי התורות

בראש חדש סיון הגיעו עם ישראל למדבר סיני וחנו כנגד הר סיני כהכנה למתן תורה: "בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני... ויחן שם ישראל נגד ההר"[א]. עיקר ההכנה הוא "ויחן שם ישראל נגד ההר" – "ויחן" בלשון יחיד, הנדרש[ב] על אחדות ישראל "כאיש אחד בלב אחד".

והנה, לשון הפסוק "**ויחן שם ישראל נגד ההר**" עולה **ב** פעמים **תורה** – רמז לשתי התורות שקבלנו בסיני, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. מתן תורה הוא "יום חֻתַּנתו"[ג] של הקב"ה – יום החיבור בין הקב"ה וכנסת ישראל, החתן והכלה, שבאים בעצמם לידי ביטוי בשתי התורות: התורה שבכתב היא הצד הזכרי, גילוי התורה כפי שהיא מצד הקב"ה, ואילו התורה שבעל פה היא הצד הנקבי, גילוי התורה כפי שנמסרה לכנסת ישראל ונלמדת־מתעצבת על ידי חכמיה.

שתי התורות – "כאיש אחד בלב אחד"

שתי הבחינות הללו באות לידי ביטוי גם בשני מטבעות הלשון שכוללת ההכנה – "כאיש אחד בלב אחד":

"איש אחד" היינו בחינת הזכר התקיף ("כאיש גבורתו"[ד]), "איש דרכו לכבוש"[ה] – את התוקף לכבוש את ארץ ישראל (ואת המציאות כולה) מקבל עם ישראל מהתורה שבכתב, המאחדת אותנו "כאיש אחד"[ו] סביב דבר ה' הבהיר המתגלה אל המציאות מלמעלה למטה וכובש אותה תחתיו (וגם בדורות האחרונים, דווקא לימוד התנ"ך נותן תוקף לכיבוש הארץ).

"לב אחד" היינו בחינת הנקבה[ז], שבכחה ליישב את הדברים על הלב – אחרי כיבוש הארץ נדרש ישוב הארץ והוא בכח האשה דווקא, "'ביתו' זו אשתו"[ח] (אשר זכתה ל"בינה יתרה נתנה באשה יותר מבאיש"[ט] – "בינה ליבא ובה הלב מבין"[י] הבאה לידי ביטוי ב"תורת

---

* נקודה מעובדת מסעודת ר"ח סיון ע"ח. נרשם על ידי איתיאל גלעדי.

א. שמות יט, א־ב.
ב. רש"י עפ"י מדרשי חז"ל.
ג. שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.
ד. שופטים ח, כא. ראה גם לוח "היום יום" ד' אלול.
ה. יבמות סה, ב.
ו. מטבע לשון המופיע כמה פעמים בכתוב בהקשר ליציאה למלחמה (ראה שופטים כ, א; שם ח; שם יא; שמואל־א יא, ז).
ז. כנודע שהיחס בין אדם וחוה בגן עדן הוא יחס של שכל (כאשר איש בפרט היינו מוחין השייכים למדות, סוד "לפי שכלו יְהֻלַּל איש") ולב.
ח. יומא פ"א מ"א.
ט. עפ"י נדה מה, ב.
י. הקדמת תקוני זהר ("פתח אליהו").

אמך"[א], התורה שבעל פה). את תוקף התורה שבכתב מיישבים בני ישראל בעולם בכח התורה שבעל פה, המיישבת את הדברים על הלב ומתאימה אותם למציאות המשתנה מדור לדור[ב] (וגם בדורות האחרונים, תוקף הכיבוש שבא מהתנ"ך הולך ואובד ללא אימוץ התורה שבעל פה, המורה דרך חיים – לפרט וכלל – בחיי היום יום). כאשר עם ישראל מאוחד ב"לב אחד", כשכל גווני ושבילי הלב המיוחדים של עם ישראל באים לידי ביטוי בתורה שבעל פה – שעיקר סודה הוא האחדות של "אלו ואלו דברי אלהים חיים"[ג] – דברי התורה מתיישבים במציאות בשלמות.

חן חתן וכלה

בימי ספירת העומר, חניה מיוחדת זו היתה ביום התפארת שבמלכות[ד] – יפיה ותפארתה של כנסת ישראל (המלכות) היא באחדות, ב"ויחן" "כאיש אחד בלב אחד". "ויחן" הוא גם מלשון חן – מציאת חן ונשיאת חן של כל יהודי בעיני זולתו, וממילא מציאת חן של כל כנסת ישראל בעיני דודה הקב"ה ("חן אשה על בעלה") ומציאת **חן** של הקב"ה, **החתן**, בעיני כלתו, כנסת ישראל. מציאת החן ההדדית מתבטאת בלימוד שתי התורות כאחד באופן של "ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם"[טו].

יא. משלי א, ח (ראה תניא אגה"ק כט – עפ"י זהר – ובכ"ד שזו תורה שבעל פה, וכנודע בינה היא פרצוף אמא).

יב. שעל כן הכיבוש מקדש את הארץ רק לשעתו, כפי שהיה ב"קדושה ראשונה", כיבוש הארץ ונחלתה במשך הדורות המתוארים לאורך התנ"ך, ואילו דווקא הישוב־החזקה מקדשים את הארץ גם לדורות, כפי שהיה ב"קדושה שניה" החותמת את התנ"ך ופותחת את ימי בית שני, ימי תפארתה והתפתחותה הגדולה של התורה שבעל פה.

יג. עירובין יג, ב.

יד. יום ה־**מה** בספירה (בסוד "**מה** שמו ו**מה** שם בנו" – התורה שבכתב, תורת אבינו שבשמים, והתורה שבעל פה, תורת "בני בכרי ישראל" – "זאת התורה **אדם**", האדם העליון והאדם התחתון, וד"ל). **מה** ועוד **תפארת שבמלכות** עולה "**ויחן**" פעמים **הוי**' (**עד** פעמים **הוי**' – סוד "עד הוי' בכם" ו"אתם עדי" – העדות ההדדית בין ה' בישראל, המתבטאת גם היא ב"תורת הוי' תמימה משיבת נפש עדות הוי' נאמנה מחכימת פתי").

טו. משלי ג, ד.

אמונה ובטחון (11)

א. אמונה ובטחון – התבודדות והתבוננות

אמונה – עיגול שויוני; בטחון – קו של התקדמות

פעם קודמת[א] דברנו על עיגולים ויושר. הסברנו שהאמונה היא סוד העיגול הגדול שלפני הצמצום ובטחון הוא הקו שנמשך לתוך החלל שנוצר על ידי הצמצום. בתוך החלל יש אחר כך הרבה עיגולים קטנים שנמשכים מתוך הקו, שנמשך ויורד לתוך החלל. נתחיל היום לקרוא בתחלת עמ׳ סג[ב].

קודם יצא שאמונה־עיגול היא שויון, הכל שוה, כציור העיגול. בטחון־קו הוא סדר – לא הכל שוה, יש למעלה ויש למטה. הסברנו שהקו הוא כמו שהחיים נמשכים, שאדם חי את החיים שלו ומתקדם, בע״ה, כל פעם, כל יום, כל חדש, כל שנה – הוא מתקדם בחיים (בכלל הקו קשור לממד הזמן). יש משהו מקיף שכולל את כל החיים, לא משתנה, הוא קבוע, יציב – הוא העיגול, האמונה. אבל בטחון, כל מה שאדם צריך לעשות בחיים, להשיג, הוא צריך בטחון כדי להתקדם משלב לשלב.

התבוננות – חיפוש ה׳ (בשכל); התבודדות – אני וה׳ לבד (בלב)

בכל אופן, בעבודה הפנימית, יצא המשפט שפותח את הסעיף הבא:

נמצא שאמונה ובטחון הם כנגד התבודדות והתבוננות

בחסידות חב״ד שומעים הרבה על התבוננות – שעיקר עבודת ה׳ שהאדם יתבונן. להתבונן היינו לחפש – לחפש את ה׳ באמצעות המודעות של האדם, השכל הוא המודעות. האדם מתבונן – יש התבוננות (ממח הבינה) ויש הסתכלות (ממח החכמה) – האדם מסתכל עמוק למצוא את ה׳ בחיים שלו.

התבודדות, שמוזכרת בתניא – באגרת הקדש יב, שבזמנים מיוחדים על האדם להתבודד עם ה׳ – היא יותר, כמו שדברנו בתחלת המאמר הזה, ריקון המחשבה מכל דבר זר. ככה הגדרנו את האמונה בתחלה – שאין שום דבר, כאילו גם אין עולם, אלא רק אותי ואת ה׳, הקב״ה. להתבודד פירושו כמו שאני אומר שאני מתבודד איתך – רק שנינו, אין מישהו אחר. להתבודד עם ה׳ זהו מצב בנפש בו אדם יוצא מהעולם – מתוך החלל הפנוי הזה – וחוזר למצב שלפני הצמצום. ברגע שיש צמצום יש הרבה דברים, יש ריבוי, אבל לפני הצמצום אין ריבוי אלא רק ה׳ לבד. אם אני יכול להגיע לשם, בהרגשת הלב שלי, אז אני וה׳ לבד (דווקא **הלב** מרגיש את עצמו **לבד** עם ה׳. במח, לעומת זאת, צריך להיות בטול מוחלט, ללא הרגשת האני בכלל). המצב הזה בנפש נקרא התבודדות (**הלב**

---

* שיעור לבנות תיכון יעלת חן, כ״ה אייר ע״ח – כפ״ח. נרשם על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה.

א. שיעור אמונה ובטחון 10 – ז״ך ניסן ש״ז.

ב. לב לדעת, מאמר ״אמונה ובטחון״.

מתבודד) עם ה'[ג]. לכן הרבה פעמים כתוב שהתבודדות היינו לצאת מהישוב.

התבודדות – יציאה מהמציאות; התבוננות – חיפוש ה' במציאות

הרבה שומעים את המלה להתבודד בברסלב, רק ששם יש עוד גוון למושג התבודדות – שגם מדברים, תוך כדי ההתבודדות עם ה' אני גם שופך שיח לפני ה' בצורה חופשית, "שפכי כמים לבך נוכח פני א־דני"[ד]. זה דבר טוב מאד, אבל מוסיף עוד ענין לעצם פירוש המלה התבודדות. מהי יציאה מהישוב? לצאת מהעולם. כמו שהסברנו מהי אמונה – אין דאגות, אין טרדות, אין כלום – יש רק אני והקב"ה. המצב הזה של התבודדות הוא אמונה – התעצמות עם האמונה.

אבל התבוננות היא חיפוש ה' בתוך ההווה, בתוך המציאות. אפשר להתבונן באור אין סוף שלפני הצמצום – תיכף נגיע לכך – אבל עיקר ההתבוננות הוא לקשר את המציאות לה'. מתבוננים ב"הוי' אחד"[ה] ("שמע ישראל... הוי' אחד" – "שמע" היינו עבודת ההתבוננות) – אם היה כתוב 'הוי' יחיד' היה כמו התבודדות, אבל התורה רוצה שנאמר כל יום פעמיים "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד", "אחד" לשון יחוד, שמתייחד בתוך העולם, לפי פירוש חז"ל[ו] שהוא אחד בשבעה רקיעים וארץ. "**אחד**" היינו אלופו של עולם שמתאחד ב־ז רקיעים וארץ, ה־ח, וב־**ד** רוחות העולם, ה־**ד**. לשם כך צריך התבוננות. זהו פירוש המלה התבוננות.

בהתבוננות יש כח של חיבור. אמרנו ש"**בטחון**" הוא לשון "**וטח** את ה**בית**"[ז] – יש בו משמעות של דבקות וחיבור[ח]. בהתבודדות, אני וה' לבד, גם מתחברים – אבל לא מחברים את ה' למשהו אחר. בהתבוננות, חיפוש של ה' בתוך המציאות, מחברים אותו – "הוי' אחד" – לתוך ההוה. בארמית כשאומרים "אחידא" – שנשמע כמו אחד – הפירוש הוא 'אחוז', כי **ד** ו־**ז** מתחלפות. יש ביטוי (שנביא במשך) של ה' ביחס לעולמות, "איהו תפיס בכולהו עלמין ולית מאן דתפיס ביה"[ט], הוא אחוז־תפוס במציאות, תופס בה ואחוז בה, דבר שכלול במלה "אחד".

התבוננות – להגיע ל'תכנון' של ה'

אם כן, המשפט הפותח כאן אומר שהיחס בין אמונה ובטחון הוא כיחס בין התבודדות להתבוננות. כשאני מתבודד עם ה' אני לא מפעיל באופן מיוחד את השכל – יש שם ודאי שכל, אבל העיקר שאדם שם את עצמו במצב של הכרת האמת, אמת כוללת שיש רק הקב"ה. התבוננות, כשמה כן היא, דורשת העמקה של השכל, להיות "מבין דבר מתוך דבר".

אמרנו שבכל מה שאדם עושה בחיים הוא צריך לבטוח כדי להתקדם הלאה (כך כותב

ג. ראה גם סוד הוי' ליראיו שער "התבודדות" (שער מה).
ד. איכה ב, יט.
ה. דברים ו, ד.
ו. ברכות יג, א ובחידושי מהרש"א שם (וב"י לאו"ח סימן סא מהסמ"ק).
ז. ויקרא יד, מב.
ח. ראה גם תפארת שלמה תולדות ד"ה "ויקרא יצחק אל יעקב"; מגן אברהם (טריסק) בחקתי ד"ה "והשבתי חיה"
ט. עפ"י זהר ח"ג רכה, א.

אדמו"ר הזקן בהקדמת ספר התניא, "ונכון יהיה לבו בטוח בה' גומר בעדנו" – כל חיי האדם הם כעין מצוה אחת שלא נקראת אלא על שם גומרה). כדי שאדם יעשה מאמץ לעבוד, כדי שבת תתאמץ ללמוד – צריך בטחון פעיל. אבל עיקר הבטחון, כמו שלמדנו בפעם הקודמת, הוא "ראשית הקו" – מושג מאד חשוב. ההתבוננות היא להתקשר לתכנון של ה', ל'ראש' של ה', עוד לפני הצמצום. מהו התכנון? ה' "שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל" – זה ראש כביכול. הצמצום הוא כמו חלל הגוף והקו הוא כמו חוט השדרה שנמשך ממח האחור. מה הוא עושה? מממש את התכנון. התבוננות היא שכל, שכבר בתוך המציאות, אבל ראשית הקו מתקשרת עם מקור התכנון של ה'. זה כתוב כאן בסוגריים, שמסבירים מהי התבוננות:

(**ראשית המשכת ה"תכנון" העליון** [מה שה' "שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל" בלשון הקבלה והחסידות.] **במחשבה דבור ומעשה** [המשכה למחד"מ בפועל בעבודת ה'.] **בדרכי עבודת השי"ת** [כרצון ה' שאעבוד אותו כאן בעולם הזה. כל זה התבוננות, כפי שתיכף נסביר עוד.].

חווית אין־סופיות כזרז ההתקשרות לעצמות ה'

בהתבודדות מתקשר ל"**אין עוד מלבדו**" [יש מחשבה בהתבודדות, ומה תוכנה? "אין עוד מלבדו" – "יחיד", לא "אחד", יותר מ"אחד". אף על פי שזו לא התבוננות איך ה' אחוז – "אחידא" – במציאות, חיפוש ה' במציאות. אבל, איך אני מגיע ל"אין עוד מלבדו"? זו התבודדות כאן, אבל יש בה גם התבוננות שמפורטת בסוגריים:] (ע"י **ההתבוננות באור אין סוף הסובב כל עלמין** [אני חושב שה' למעלה מהעולמות, שאת עצם האור שלו לא מרגישים בעולמות – הוא סובב – זהו העיגול הגדול.], [אבל ההתבוננות היא רק] **בדרך "מעבר"** [אני מתבונן באור אין סוף הסובב כל עלמין רק כדי להוציא את עצמי מהאחיזה במציאות שכובלת־אוחזת אותי למטה. יש פעמים בהן ההתבוננות היא רק כדי להגיע למקום אחר – לא כדי להשאר ולהדבק במושא ההתבוננות. צריך להתבונן שה' הוא אין סוף, ועיקר האור שלו הוא הסובב כל עלמין – הוא מהווה את המציאות ולא מורגש בכלל, אך משם אני מגיע] **אל הרגשת העצמות ממש, כמבואר בדא"ח**).

תוך כדי המחשבה על אור אין סוף שלמעלה מהעולמות אני מרגיש וחש ממש את ה'. יהודי, שנשמתו "חלק אלוק ממעל ממש"[יא], מסוגל להרגיש את ה'. יש ביטוי מפורסם של הראשונים "אילו ידעתיו הייתיו"[יב], לכן "תכלית הידיעה שלא נדע"[יג]. אבל אחד הביטויים החשובים ביותר של החסידות הוא שיהודי – בהיותו נפש אלקית, אף שהוא רק חלק מה', הוא חלק מה' ממש – יכול לחוש את ה' ממש,

---

י. דברים ד, לה.

יא. תניא פ"ב (ומקורו בהקדמת שפע טל) עפ"י איוב לא, ב.

יב. ספר העקרים מ"ב ספ"ל. דרשות הר"ן הדרוש הרביעי.

יג. עפ"י בחינת עולם יג, לג.

לא רק את אור אין סוף הממכ"ע או אוא"ס הסוכ"ע אלא את ה' ממש.

אומרים שזו יכולת דווקא של היהודי הפשוט, בלי הרבה שכל – יש אמונה פשוטה. ביטוי של הבעש"ט שיהודי פשוט קשור לפשיטות העצמות[יד]. מתי הדבר בא לידי ביטוי? כשהוא מתבטא באמירה פשוטה 'ברוך ה', תודה לא-ל'. כשיהודי פשוט נשאל מה נשמע ועונה 'ברוך ה', הכל טוב', באומרו ה' כוונתו (גם בלי לחשוב עליה כלל) היא לעצמות ה' ממש – לא אור אין סוף שלפני הצמצום, לא אור הקו, אלא עצמות ה'. אם אני, שלא זכיתי להיות כאותו יהודי פשוט, רוצה להרגיש את עצמי עם עצמות ה', "אין עוד מלבדו", עלי לצאת מכל היקום ולחשוב על אין סוף.

היקום שחושבים עליו הוא עולם העשיה, שגם נתפס היום ככל-כך עצום עד שנדמה כאין סוף. הוא אינו אין סוף, יש לו גבול, ויש אין סוף מחוץ לעולם, אור אין סוף הסובב כל עלמין. בכל אופן, חוית האין-סופיות קשורה גם לחוית גודל היקום, עליה יש סיפורים, גם של יהודים פשוטים וגם של ילדים צדיקים. כשהרבי מרוז'ין היה ילד אביו לקח אותו החוצה, הוא הסתכל על השמים – "כי אראה שמיך"[טו] – ואמר לו שמעבר לשמים שאתה רואה יש עוד שמים, ואחר כך עוד שמים, עד אין סוף, עד בורא עולם שהוא אין סוף. הוא ספר שהחוויה הזו – שיש עוד ועוד עד אין סוף, שהוא ה' ה"שוה ומשוה" – לוותה אותו מהיותו ילד קטן עד סוף ימיו.

כל אחד יכול לעצום עינים ולחשוב על האין-סופיות של ה'. מחשבה כזו, בדרך מעבר, יוצרת אצל יהודי תחושה פנימית – מאירה את הנפש האלקית שלו, את הניצוץ שלו – ואז הוא וה' יחד. זו התבודדות עם ה' – "אין עוד מלבדו". אם כן, ההתבוננות באור אין סוף הסוכ"ע היא כמו מה שנקרא במדע קטליזטור, זרז בעברית, שבדרך מעבר מביא אותי לעצמות שמעבר לאין סוף. עד כאן הסבר למשפט הראשון בפסקה הזו.

"מה באמת רוצה" – התבוננות ברצון ה' וברצון-שליחות האדם

יש ביטוי שהרבי כותב במכתבים, כמו שכתוב הערה למטה – הרבי כותב "יתבונן מה באמת רוצה". מישהו שואל את הרבי – מה השליחות שלי בחיים? לפעמים הרבי יענה תשובה מפורטת. מישהו שואל לגבי שידוך ולפעמים הרבה יענה כן/לא. אבל יש פעמים שהרבי עונה "יתבונן מה באמת רוצה" – הכל תלוי בך, אבל אתה צריך להתבונן מה אתה רוצה באמת.

כמו שיש 'מה באמת רוצה' אצל האדם, גם אצל ה' יש 'מה באמת רוצה'. יש מה הקב"ה 'רוצה מהחיים', מהעולם שהוא ברא לכבודו. כשאני מתבונן בעולם, במציאות, אני מתבונן בשני "מה באמת רוצה" ומנסה לקשר ביניהם – מסתכל על העולם, פה אנו ב"ה חיים בארץ ישראל ויש פה חברה וממשלה וכל מיני דברים, ואני שואל את עצמי: מה ה' רוצה מכל זה? כל מה שיש הוא כמו חמר גלם, עם חמר גלם

יד. הוספות לכש"ט (הוצאת קה"ת) אות קנד.

טו. תהלים ח, ד: "כי אראה שמיך מעשה אצבעֹתיך ירח וכוכבים אשר כוננתה. מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו".

עושים משהו. מה ה׳ רוצה מזה? אני מרגיש מה הוא רוצה – הוא ודאי רוצה שיהיה יותר טוב. אבל מה התפקיד המיוחד שלי, מה השליחות שלי? גם התפקיד שלי תלוי במה באמת אני רוצה. יש שני ׳מה באמת רוצה׳ – מה ה׳ רוצה ומה אני רוצה, כמו שכתוב כאן:

בהתבוננות [אנחנו מדברים כאן על התבוננות לדעת מה לעשות בחיים – התבוננות הקשורה למדת הבטחון בנפש.] מגלה "**מה באמת רוצה**"[טז] **ה׳ בבריאת** העולמות בכלל [יש כמה תשובות מה ה׳ רוצה מהעולם[יז], אבל במדרש[יח] כתוב שה׳ רוצה "דירה בתחתונים" – שהעולם יהיה מקום של דירה עבורו כביכול, שהוא יוכל להתגלות בו חפשי. ה׳ רוצה שדווקא במציאות התחתונה והמגושמת – המקום הכי מגושם – הוא עצמו יתגלה וידור בה דירת קבע. זה מה שה׳ רוצה – מה אני באמת רוצה? מה אני יכול לעשות כדי לקדם את רצון ה׳?] ו"**מה באמת רוצה**" **הוא**, ע"מ **לקרב את הגשמת** "**תכלית הכונה**", **בחיי חיותו עלי ארץ**.

להתגלגל אל המטרה

ברגע שאדם מתבונן ככה הענינים שלו, החיים שלו, מתחילים להתפתח ולהתקדם – להתגלגל משלב אל שלב. לא זוכר אם הזכרנו, אבל גל – התגלגלות מגל אל גל – היא לשון "גול", שם נרדף של בטחון (כמו שכתוב בתהלים, "גול על הוי׳ דרכך ובטח עליו והוא יעשה"[יט], ופירש"י "גול על הוי׳ דרכך. גלגל עליו כל צרכיך"). בשביל להתחיל להתגלגל צריך ׳גול׳. מה פירוש ׳גול׳ (goal) באנגלית? מטרה, יעד. זה ווארט בדרך צחות. גול בעברית היינו לבטוח, וברגע שבוטחים הענינים מתחילים להתגלגל לקראת היעד:

מכח ההתבוננות מתחיל "בדור" החיים "להתגלגל" במעגלי צדק [יש שבעה שמות נרדפים למלה דרך[כ], ואחד מהם הוא מעגל – "ינחני במעגלי צדק למען שמו"[כא], בתהלים כ"ג, "הוי׳ רועי לא אחסר". "צדק מלכותא קדישא"[כב] – מתוך שבע המלים של דרך "מעגל" הוא המלכות. רואין כאן שגל מקשר בין העיגול ליושר – מעגל הוא עיגול, אבל הוא גם דרך שמתקדמת, הולכת־מתגלגלת לקראת משהו, לא סתם מתעגלת וחוזרת על עצמה. אולי עולה תמיד כספירלה, או יורד בספירלה, יותר מתאים למעגל. עולה במעגל – יש בבית

טז. לשון כ"ק אדמו"ר שליט"א בכ"ד שעל האדם להתבונן "מה באמת רוצה".

יז. וראה באורך בשער "טעם הבריאה" בספר סוד הוי׳ ליראיו (ובשיעורים עליו – נדפסו בחסדי דוד הנאמנים חי"א).

יח. תנחומא נשא טז.

יט. תהלים לז, ה. וכמה רמזים: "**גול**", העולה ג"פ **אחד**, במילוי – **גימל וו למד** – עולה 169, **אחד** ברבוע; "ובטח" במילוי – **וו בית טית חית** – עולה 1261 = 97 פעמים **אחד**; ביחד = 1430 = **הכל** פעמים **הוי׳** וכו׳. **גול** עולה **אלדד** ובתוספת **בטח** עולה **מידד**, חן, ובהכאה פרטית (**ג** פעמים **ב**, **ו** פעמים **ט**, **ל** פעמים **ח**) עולה **ש** – הכל יחד = 358 = **משיח**.

כ. ראה הקדמת הראב"ד לס"י. שבעת השמות – נתיב, שביל, דרך, מסלה (מסלול), משעול, אורח, מעגל – מכוונים כנגד שבע המדות מחסד עד מלכות כמבואר במ"א (ראה, לדוגמה, התוועדות י"ג שבט ש"ז; ובאופן אחר ראה אשא עיני מאמר "פתיחת ספר יצירה" פי"ב).

כא. תהלים כג, ג.

כב. הקדמת תקו"ז ("פתח אליהו").

מדרגות לוליניות בהן עולין מקומה לקומה, "שווינדל טרעפ", משל שהבעש"ט מאד אהב[כג]. בכל אופן, תמיד מתקדמים בחיים – זו התגלגלות במעגלי צדק, מכח ההתבוננות מה ה' רוצה באמת ומה אני רוצה באמת.],

דהיינו בדרך ישרה המוציאה עגולים תמיד כנ"ל וד"ל [כאן יש ווארט למה דרך – שהיא ישרה – נקראת גם מעגל, לשון עיגולים. מתאים למה שלמדנו בפעם קודמת ולפני שתי פעמים[כד] שהקו כל הזמן מוציא עיגולים בחיים – יש נקודות משבר, נקודות אין, בהן אני צריך לחזור לאמונה פשוטה. צריך להאמין שה' דואג להכל, אפילו לסלק מעצמי את כל המחשבות, רק "השלך על הוי' יהבך והוא יכלכלך"[כה] (המפרשים[כו] מדמים את שני הפסוקים, "גול על הוי' דרכך" ו"השלך על הוי' יהבך"). זו התקדמות כשבכל פעם יש עוד עיגולים ועוד עיגולים.].

ב. אמונה ובטחון – אין ויש

בטחון מאמונה – יש מאין

נמשיך לפסקה הבאה. כל פסקה כאן היא איזו התבוננות בפני עצמה מה הם אמונה ובטחון. למדנו פסקה קטנה שהם התבודדות והתבוננות, וכעת מתחיל נושא מאד גדול – הסבר שהם אין ויש. כבר התחלנו לדבר ש"יש בטחון" קשור לשכל ואילו האמונה היא התקשרות מעל השכל, מעל אין סוף. יש ווארט מפורסם של הבעש"ט ש"אַיִן מזל לישראל"[כז] – מהו אַיִן? אמונה, שרש הנשמה, התקשרות לאין האלקי. אבל 'יש' הוא בטחון. איך אני יודע? הוא קיים, יש לו מציאות. בטחון הוא התקשרות למציאות, לעשות משהו (בבטחון פעיל) או לחשוב־לבטוח שיהיה משהו מסוים (בבטחון סביל) במציאות כמו שאנחנו רואים אותה. לכן הבטחון נמשך מהאמונה בסוד "יש מאין":

קו הבטחון נמשך מענגול האמונה בסוד "והחכמה מאין תמצא"[כח], **יש מאין** ([על הקשר של בטחון ל"יש" כתוב פסוק מאד חשוב:] בסוד "**אל כל החיים יש בטחון**"[כט] [פסוק מפורש שאומר שבטחון הוא יש – יש בטחון.], "**אל כל החיים**" **בבחינת וצדיק באמונתו יחיה**" כנ"ל ["**באמונתו**" אותיות **ב אמונות** – יש צדיק שחי בשני מקיפי האמונה, וצריך לתת לו בטחון בבחינת 'יש'.], "**יש בטחון**" ([בגימטריא] **שכינה** [יש הרבה פירושים בקבלה וחסידות מהו השכינה. אחד הפירושים העיקריים – שהרבי מביא במאמר "באתי לגני" הראשון, המאמר שאמר ב־י' שבט תשי"א, כשהוא קבל את הנשיאות, כמו שכתוב כאן בהערה – הוא שהשכינה היא הקו:], **סוד** הקו, **כמבואר בדא"ח**[ל] [אור אין סוף שלפני הצמצום לא שוכן במציאות – הוא קדוש. הקו

כג. ראה ד"ה "אז תשמח בתולה במחול" תקס"ה (סה"מ תקס"ה ח"א עמ' ריד ואילך). אוה"ת נ"ך (כרך ב) עמ' תתפד ואילך. המשך "בשעה שהקדימו" תער"ב ח"ב עמ' תשכב.

כד. שיעור אמונה ובטחון 9, כ"ח אדר ש"ז.

כה. תהלים נה, כג.

כו. ראה אבן עזרא ורד"ק לתהלים לז, ה.

כז. עפ"י שבת קנו, ב. ראה בעש"ט עה"ת לך לך כו.

כח. איוב כח, יב.

כט. קהלת ט, ד.

ל. ראה ד"ה "באתי לגני" תשי"א לכ"ק אדמו"ר שליט"א בתחלתו, בשם כ"ק אדמו"ר האמצעי זי"ע.

שוכן במציאות, ולכן הוא נקרא שכינה – מאור לאור אין סוף שאחרי הצמצום.])

[שוב, קו הבטחון נמשך מעיגול האמונה] **בדרך יש מאין** [לאפוקי המשכה בדרך של עילה ועלול, כידוע בחסידות. סדר של עילה ועלול הוא כמו אשה שיולדת ילד מרחמה – הוא נמצא בתוכה והוא יוצא מרחמה. לכן התינוק נקרא עולל – לשון עלול, האם (בחז"ל "אם" הוא גם כינוי לרחם) היא העילה והתינוק הוא העלול. אבל המשכה יש מאין היא אחרת – לא שיש רחם של אמא ומשהו נולד מתוכו, אלא יש יוצא מאין ואפס המוחלט, בדילוג הערך, לא בדרך של העלם וגילוי. בעילה ועלול הדבר כבר נמצא קודם בהעלם, כמו שהעובר נמצא במציאות בתוך הרחם, והוא יוצא לאור עולם – מתגלה, נולד. המשכה יש מאין היא שונה – הדבר לא היה קודם במציאות.],

הצמצום – גורם לתחושת "מאין באת"

עגול האמונה הוא לפני הצמצום והקו נמשך להאיר לאחר הצמצום, אל תוך החלל. ההמשכה מלפני הצמצום עד אחרי הצמצום כולה יש מאין – זהו כל סוד הצמצום. הצמצום כאילו מאפס כל מה שהיה קודם, ומה שעכשיו יהיה הוא משהו חדש לגמרי. לא רואים שהוא יצא מהמצב הקודם שלו. עיקר הסבר המושג יש מאין הוא סוד הצמצום, מעבר מאור אין סוף לראשית הקו. היום מדברים במדע על המושג דילוג קוונטי. למה הוסיפו את המלה "קוונטי"? מוסיפה שלא בהדרגה. אפשר לחשוב על קפיצה בערך, אבל דילוג אומר שדברים קורים בפתאומיות – משהו קורה כאן וכאן ואין שום דבר באמצע, לא רואה איך יצא מכאן והגיע לכאן. זהו דילוג אמתי, שהוא על דרך המעבר מלפני צמצום לאחריו – יש מאין. כך המשכה מלפני הצמצום, דילוג.

שהרי הקו, עם היות שרשו מעצמות אור אין סוף ב"ה שלפני הצמצום [יש לקו שרש למעלה, אז לכאורה הוא כן כמו עילה ועלול. על עצם הבריאה יש מאין יש כעין קושיא – הרי כתוב "כי ממך הכל"[לא], פעם הייתי בתוכך ויצאתי לעולם, פעם נולדתי. צריך ליישב זאת, שמצד אחד באמת הכל ממך ומצד שני הקו אחרי הצמצום הוא יש מאין. איך יתכן? הקו נמשך ומתגלה על ידי הצמצום. לא רואים ולא מורגש בכלל מאין באת. אמרנו שאדם צריך להתבונן, כעין חשבון נפש, ואחד המקורות לכך הוא בחז"ל, בפרקי אבות, "הסתכל בשלשה דברים... דע מאין באת" – תחלת הפרק השלישי. אם כתוב כך, אפשר להתבונן ולהרגיש "מאין באת", שעל פי פשט היינו מאיפה באת, מאיזה מקום מסוים באת. אבל הצמצום גורם שאפשר להרגיש "מאין באת" באופן אחר. ה"מאין באת" של הצמצום הוא "מאַיִן", לא באת משום מקום מסוים, הכל נברא מחדש יש מאין.], **נמשך ומתגלה ע"י הצמצום דוקא, כמבואר בדא"ח**).

לא. דהי"א כט, יד.

דירה בתחתונים: כח המשיח לקרב אנשים חסרי־זיקה

בשל הצמצום, שגורם לתחושת "מאין באת" שהוסברה, המציאות התחתונה מרגישה עצמה כ"יש ודבר נפרד בפני עצמו" – דבר שאינו בטל לה' (לא חלק מה' שנולד מתוכו). ה' רוצה שתהיה לו דירה בתחתונים – הוא עוזר לי להיות כאן, אבל הוא לא רוצה להיות סתם באיזה מקום אלא דווקא בתחתונים. מהם תחתונים? מקום שמרגיש את עצמו לגמרי לא קשור. מקום שמרגיש עצמו ללא קשר לה' נקרא תחתונים – ודווקא שם ה' רוצה להתגלות. כולנו כאן רוצים להתבונן 'מה אני רוצה?'. הרצון שלי בחיים צריך להיות – אצל כל אחד מאתנו – לעזור לעם ישראל לקיים את רצונו של ה', אבינו שבשמים, לעזור לו, לעם ישראל ולכל העולם כולו להגיע לתכלית הכוונה בבריאת העולם.

כתוב שלפני משיח אפשר לקרב רק כאלה יהודים שיש להם איזו זיקה פנימית אך לא־מודעת לקדושה. תופסים מישהו ברחוב, מתחילים לדבר איתו אידישקייט – עם מי יש סיכוי שאפשר ליצור שיח פורה, להתחבר אתו, שיקשיב לי ואצליח להקשיב לו (צריך גם להקשיב ליהודי השני, הרחוק לעת עתה מתורה ומצות)? אצל מי השיח יעבוד? בדרך כלל, בסדר עולם כמו עכשיו, הדבור עובד אצל נשמות כאלה, אנשים כאלה, שבאיזה מקום – במודע או אפילו בלא מודע – יש להם זיקה לקדושה, לכן הם קשובים, מוכנים לשמוע. אבל יש בעולם אנשים כל כך רחוקים, שאין להם שום זיקה בכלל, ואיתם אין לי עם מי לדבר. כך רואים גם בשטח – כמה שתנסי, באהבת ישראל, לא עוזר. הוא כל כך רחוק שאין לו שום זיקה אפילו לא במודע. לא שאין לו נפש אלקית – יש לו – אבל היא בהעלם שאינו במציאות. אותו אחד שיש לו קצת זיקה – אף שלא יודע, לא במודע שלו – הנשמה אצלו בהעלם, אבל העלם שישנו במציאות, אז יש עם מי לדבר. יש סיכוי טוב שיווצר קשר טוב.

למה אמרנו זאת? זו דוגמה לדירה בתחתונים לה ה' מתאוה. זה משיח. אם תגלי ניצוץ משיח בתוך עצמך, מה הוא יתן לך? את היכולת לתקשר עם אותו אחד שאין לו שום זיקה בכלל לקדושה. את יכולה להיות הכי מסורה לעם ישראל. כל זמן שהמשיח אצלך לא מתגלה, יש אנשים שתוכלי לדבר איתם, אבל יש הרבה אנשים שאי אפשר לדבר איתם. המשיח הוא כמו שה' רוצה לדור בתחתונים דווקא, בתוך אחד שכל כך רחוק שלא מרגיש (אפילו בלא־מודע) שום זיקה אליו יתברך כלל. מה המלה הכי פשוטה לחוסר זיקה? לא מענין אותו, אבל באמת לא מענין אותו, אז אין עם מי לדבר כי ממש לא מענין אותו. צריך להתייאש? כעת היה פסח שני, "אין שום יאוש בעולם כלל", 'אין אבוד'[לב]. כמה שמרגיש "**מקרה אבוד**" – בגימטריא **משיח** – "אין אבוד", צריך משיח כדי להתקרב אליו ולקרב אותו, גם המשיח מרגיש ככה, "מקרה אבוד", ולכן הוא יכול לגלות את ה'מקרה אבוד' ולגלות לו ש'אין אבוד'.

לב. לוח "היום יום" לפסח שני.

שוב הצמצום גורם לבריאה שמתרחקת והולכת עד מדרגה שאין לה שום זיקה לבורא עולם, לרוחניות ולאלקות. הכל מוכחש להם – לא רק ה', אלא כל דבר רוחני. כמו שהיום במדע מנסים להכחיש שיש שכל או נשמה – רוצים להסביר הכל אך ורק במונחים של גשם. כמו מחשב, שכולו חלקים גשמיים. ה' רוצה זאת, כי זה נקרא תחתונים, והחידוש הוא שברא את העולם כדי ששם יאיר. מי שיכול להגיע לשם נקרא משיח. יש בתוך כל אחד ואחת ניצוץ משיח, נקודה של משיח.

ג. ראשית הקו – הבטחון הגמור

בטחון גמור בה' – למעלה מקו התקוה

בראשית המצאות הבטחון בנפש (סוד "ראשית הקו" [קודם הכל היתה אמונה, ואז נמשכת ראשית הקו יש מאין. הסברנו שההמשכה היא למחשבה, דבור ומעשה שאחרי הצמצום.], שהוא ענין "הבטחון הגמור בה'" שיתבאר לקמן בדברי כ"ק אדמו"ר הריי"ץ זי"ע.

את דברי הרבי הריי"ץ קראנו בפעם הקודמת. דלגנו ישר אליהם, כי אמרנו שמה שכתוב בהמשך, שלומדים היום, מסביר אותם וכדאי להקדים ולקרוא אותם[לג]. מכאן והלאה מתחיל להיות ההסבר. החידוש היה שיש בטחון גמור בה' לעומת תקוה. עד כאן דברנו על אמונה ובטחון וכעת על אמונה־בטחון־תקוה. גם התקוה היא סוג של בטחון, לכן בסופו של דבר יש רק שנים, אבל הבטחון מתחלק לבטחון גמור ותקוה. מה ההבדל? כשיש סבה, איזה חוט, קש להאחז בו – זו תקוה. אבל כשאדם לא רואה שום קש הוא צריך בטחון גמור, והסברנו שהיינו ראשית הקו שלא מתלבש בשום דבר, בשום

לג. ואלה דברי הרבי הריי"צ (מכתב מ"ג אלול תש"ב; ראה לקו"ש ח"ג עמ' 883 הערה 30) שנתבארו בארוכה בשיעור הקודם:

הבטחון הגמור בה' הוא כשאין שום צל מראה מקום ומקור נשמי מאין יבא העזר, כמאמר העולם 'הטובע, ר"ל, מחזיק עצמו גם בקש', אבל בזמן שיש עדיין קש במה להתחזק, כלומר שיש עדיין צל מראה מקום בגשמיות להושע, אף גם ישועה גשמית ובמקצת, הנה עדיין אין זה בטחון גמור בה'. כשיש צל מראה מקום, זהו ענין התקוה כמ"ש את תקות חוט השני. חוט השני היה סימן לביתה של רחב שע"י סימן זה ידע חיל של בנ"י אשר עליהם להציל את גרי הבית הזה ונק' תקות חוט השני, כי הגם שהוא סימן הנראה והנגלה, אבל על זה הרי יכולים להיות מקרים שונים, כי יפסק חוט השני או רוח ישאהו או מקרים אחרים, וזו היא התקוה שהכל יהיה טוב וחוט השני יהיה במקומו. כי שם תקוה מורה על דבר שישנו במציאות ממשי, כמו הקש לטובע בים הגדול. אבל ענין הבטחון בה' הוא אפילו כשאין לו צל מראה מקום להושע, שאין אפילו קש במה להחזיק, ומ"מ בוטח בה'. והנה גם אז, כשהוא בוטח ה' אך נפשו מרה עליו והוא עצב ותוגה הרישית נסוכה על פניו, אין זה עדיין הבטחון הגמור בה' לפי שיטת מורנו הבעש"ט נ"ע. כי הבוטח בה' בבטחון גמור אין מצבו הלא טוב או ח"ו גם הרע צריך לנגוע ללבו לצערו ומה גם לעגמו, אלא צריך לעשות כל מה שביכלתו לעשות עפ"י התורה והשכל האנושי, ולבטוח בה' ולא להיות אפילו בספק ספיקא כי יעזרהו השי"ת. להיות השגחתו ית' על כל נברא ונברא... כל עניניהם ותנועותיהם היותר קלות הכל הוא בהשגחתו הפרטית, והשגחתו ית' הנה היא הנותנת חיים ועוז לכל החי בשמים ובארץ.

סבה – אין לו אחיזה בשום סבה שיכולה לעזור. בהמשך הקו, כאשר כן מתלבש בעולמות, יש הרבה שיחות על זה – יש במה להאחז. אז יש לו תקוה, חוט של תקוה. כעת מתחילים להסביר, ובעצם דברנו בפעם הקודמת.

כח המדידה של הקו

"**ראשית** הקו" **היא** למעלה מכללות **פרצוף א**"ק [="ראשית הקו" היא עוד לפני שהקו מתלבש במציאות הנבראת הראשונה – פרצוף א"ק בלשון הקבלה, שהוא גם תכנון (אחרי הצמצום) של כל העולמות, "מחשבה הקדומה דאדם קדמון" – אבל כבר אחרי הצמצום הראשון.], **והיינו שהיא כח המודד הבלתי נמדד** [עוד מושג חשוב – הקו נקרא "קו המדה"[לד]. לכל אחת יש סרגל – הוא קו המדה, צריך לכוון כך על הסרגל. ה' מודד, אבל ההבדל שאנחנו מודדים אורך ורוחב ועומק של מה שה' ברא ויש לו מדה, אבל ה' כאשר מודד הוא גם בורא.

יש סוד אמונה – **א־מונה, א** פשוטה **מונה** הרבה דברים. יש גם באמונה כח להוציא יש מאין, מכח המנין שלו – **מונה** עולה **מאין** (ועשר הספירות היוצאות מאין על ידי עצם המנין, ע"ד "מונה מספר לכוכבים"[לה], הן בסוד "עשר שאין להם סוף"[לו], ללא מדה וגבול, וד"ל. והן, לאחר הצמצום, על דרך מציאות כל פרטי הבריאה, מה שהיה הוה ויהיה, "איש לא נעדר"[לז], בעולם המלבוש שלפני הצמצום בסוד "**רלא** שערים פנים ואחור") – אבל הקו מוציא דברים יש מאין במדידה[לח].

הכח של הקו למדוד דברים וכך להוות אותם הוא חיצוניות הקו, הגוף שלו, כביכול. יש לקו גם נשמה. חיצוניות הקו מודדת את המציאות – ובמדידה היא גם מחלקת בין דבר לדבר – אבל יש פנימיות הקו, שמחברת דברים אחרי שהם נמדדים. קודם צריך את החיצוניות, למדוד, ואחר כך את הפנימיות – לכלול את הדברים השונים שנמדדו. בכל אופן, צריך לדעת שקו הוא לשון קו המדה.

כאן מופיע הביטוי "כח המודד הבלתי נמדד" – כל עוד הקו לא נכנס בשום דבר, לא נכנס לאדם קדמון, הוא עדיין לא מודד כלום בפועל רק שבכחו למדוד את הכל. ראשית הקו היינו כח היולי למדוד, אבל עוד לא מודד כלום בפועל. ברגע שהוא נכנס בא"ק (כנשמה הנכנסת להחיות את הגוף) "איהו תפיס בכולהו עלמין" – ברגע שהוא מודד ומהוה הוא גם תפוס, הוא נמדד כביכול. המשך המשפט הוא

לד. עפ"י ירמיה לא, לח.

לה. תהלים קמז, ד.

לו. ספר יצירה פ"א מ"ה.

לז. ישעיה מ, כו.

לח. ישנן בהלכה (ראה שביעית פ"ח מ"ג; תרומות פ"א מ"ז ובכ"ד) שלש בחינות – מנין, מדה, משקל – והן כנגד אמונה, בטחון, תקוה (בהתאמה). הבטחון הגמור בה' היינו כח המודד הבלתי נמדד, כמבואר בפנים. התקוה, שאף היא בטחון בה' על ידי סבה, היא חלק הקו המתלבש במחשבה הקדומה דא"ק, מקור שיקול הדעת, בחינת משקל. בדרך צחות, מדה היא לשון התמודדות – על הקו, הבטחון בכלל כולל גם התקוה, להתמודד עם המציאות. נמצא שה**התבודדות** שלפני הצמצום הופכת להיות **התמודדות** אחרי הצמצום, והוא על ידי חילוף **ב־מ** באלב"ם, פרצוף החכמה, "ודברת **בם**" (דברים ו, ז), "כלם **בחכמה** [**באלב"ם**] עשית" (תהלים קד, כד), ודוק.

״ולית מאן דתפיס ביה״, היינו מצד הארת ראשית הקו, כח המודד הבלתי נמדד, גם לאחר המדידה בפועל], ההיולי בתכלית [אם יש לי סרגל של מטר, ברגע שהוא מודד משהו – שאורכו מטר – גם הסרגל עצמו נמדד. כל עוד הקו לא מודד שום דבר בפועל, הוא רק כח היולי למדוד, הוא לאו דווקא מטר – הוא היולי, יכול להיות כל מדה שבעולם. היולי הוא דבר שאין לו שום צורה מוגדרת.],

בטחון גמור – למעלה מתקוה שיש לה אחיזה במציאות

שאין לה [ל״ראשית הקו״ (שענינה בטחון גמור)] **שום אחיזה עדיין בחוט ממשי של תקוה** [אלה מלים שהרבי הקודם הזכיר – לכן רציתי שנלמד קודם את דבריו.] – **שסודה: תיק לקו** [כך מפרשים בחסידות. **תק** מלשון **תיק** – לכל אחת יש תיק – ועיקר השרש של תקוה הוא המלה **קו**, הקו נמצא בתוך תיק. התיק הראשון של הקו הוא אדם קדמון, ואחר כך כל שאר העולמות. בנפש התיק מהוה סיבות – ודאי שה׳ עושה, ה׳ יציל אותי, אבל ה׳ מתלבש בדרכי הטבע וצריך סיבות. זו התקוה.],

[עיקר הקו הוא] **ה״ו שבשם** [כמו קו שנמשך למטה. מוסברת כאן המלה תקוה – יש **תיק לקו**, שעיקרו **ו**,] **שמתלבש ב״ה עולמות א״ק אבי״ע** [בדרך כלל מדברים על ארבעה עולמות, אבל עם א״ק שכולל אותם יש חמשה, **ה**. כל זה סוד המלה **תקוה**, כמוסבר בחסידות.] וד״ל.

שוב, מה היה עיקר החידוש? יש ראשית הקו לפני שמתלבש בשום תקוה, לפני שה״ו מתלבש בתיק, לפני שיש ׳סבה׳ בדרך הטבע. אין שום סבה, אז מה צריך? בטחון גמור בה׳, לבטוח בלי סבה. הבטחון הגמור, ללא כל ׳סבה׳ במציאות, הוא ראשית הקו.

כתוב בחסידות[לט] שבטחון כזה דורשים מיוסף הצדיק – שנענש על כך שבטח בשר המשקים שיזכירו ויוציא אותו מבית הסהר. שואלים למה יוסף נענש? הרי יעקב כן השתמש בסבות. הוא מאמין בה׳, בוטח בה׳, ויש פה את שר המשקים שהוא פתר לו את החלום שעוד מעט יצא לחופש ומבקש משר המשקים שיזכיר אותו, שהוא יושב בבית הסהר ללא עוול בכפיו. זו תלית הבטחון בסבה. כתוב שבזה יוסף גבוה מיעקב. יעקב לענינו הוא כמו הקו שמתלבש בא״ק – ״שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון״[מ] – הוא בחינת תקוה, ומותר לו לתלות את התקוה שלו גם בסבות. בוטח בה׳ אבל יש סבות. יוסף הוא בחינת ראשית הקו, שצריך בטחון גמור בה׳ – לא לתלות בשום סבה. יש בענין הרבה שיחות של הרבי, שאחת מהן נזכיר בהמשך.

שרש הבטחון הסביל למעלה מהבטחון הפעיל

אחד מעיקרי החידושים שלנו שיש שני סוגי בטחון בה׳ – משהו פשוט, אך לא כל כך מוסבר בספרים הקודמים – בטחון סביל, ״חשוב טוב יהיה טוב״, ובטחון פעיל, ״כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל״[מא]. הבטחון הפעיל הוא נצח

לט. ראה ד״ה ״כי אם זכרתני״ תקס״ה (נלמד בשבת ויחי ש״ז) ובכ״ד.

מ. ב״מ פד, א (ובכ״ד).

מא. דברים ח, יח.

והבטחון הסביל הוא הוד. למדנו הרבה פעמים שהם פן זכרי ופן נקבי של בטחון, והפן הנקבי יותר קרוב לאמונה. הוא לא אמונה – באמונה מה שה׳ יעשה הוא הכי טוב, אני לא עוזר לה׳ להחליט מה לעשות. בטחון הוא שאני בוטח שיהיה טוב הנראה והנגלה לי, אבל אם אני רק בוטח בלי לעשות זהו בטחון סביל ואם אני גם עושה זהו בטחון פעיל. על רקע זה נקרא את ההמשך כאן:

עיקר הגלוי של "הבטחון הגמור בה׳" **הוא בבחינת שרש לכל בטחון סביל בנפש** [המצב של בטחון גמור הוא שאין שום סבה – אז אין לי מה לעשות, רק לבטוח בבטחון גמור בה׳. אם אין לי מה לעשות, לכאורה הבטחון שלי הוא בטחון סביל.

בכל אופן, פעם קודמת למדנו שגם כשאין לי מה לעשות הנשמה עובדת אולי להמציא – בדרך יש מאין – סבות. אדם חולה, אין מה לעשות, ח״ו – אבל מתוך נחישות, שהוא רוצה לחיות, יכול להיות שהוא ימציא סבה. יש אנשים שכל הרופאים התייאשו מהם והם עצמם המציאו שיטות שלמות של רפואה. יש הרבה ספרים כאלה, שמתוך זה שהיה חולה ואף אחד לא היה יכול לעזור לו – הוא עצמו המציא שיטת רפואה חדשה, שעזרה לו וכעת הולך איתה והיא עוזרת לעוד המון אנשים בעולם. אם הסיפור הזה הוא בקדושה – מה זה? יש לו בטחון גמור בה׳. אין לו שום סבה, אף אחד לא יכול לעזור לו, אבל תוך כדי שיש לו רק בטחון גמור בה׳ בא לו בעצמו – בריאה יש מאין – רעיון איך יכול לעזור לעצמו, ממציא סבה. דברנו על זה פעם קודמת. בתוך ראשית הקו שני הדברים האלה גופא הם חיצוניות ופנימיות, כעין נשמה וגוף. הגוף הוא הפשט, המקום הסביל – אין מה לעשות, רק לבטוח בה׳. הנחישות, שאף שאין שום דבר ואני בוטח רק בה׳, יש משהו בפנים שממציא סבות חדשות לגמרי, היא הפנימיות של ראשית הקו. בכל אופן, במשפט הזה מדברים על הפשט, החיצוניות של ראשית הקו, שהיא בטחון סביל.],

[יוצא כאן שראשית הקו, שהיא בטחון סביל (נקבי), ביחס לבטחון הפעיל (הזכרי) שבהמשך, היא] **בסוד "אשת חיל עטרת בעלה"**[מב] [הפן הנקבי. מה פירוש "עטרת בעלה"? למעלה מא״ק, ראשית הקו.], **ובסוד "אל כל החיים** – [ה״צדיק באמונתו יחיה״ שכן מתלבש בא״ק –] **התלבשות אור הממכ״ע בפנימיות א״ק – יש בטחון״ – ראשית הקו למעלה מראשו של א״ק.**

ד. שרשי הקו למעלה מהצמצום – בטחון מתוך זכרונות קדומים בנפש

"יש בטחון" לפני הצמצום הראשון

נקדים בקיצור מה שנקרא כעת: יש שלשה שרשים לקו מעל הצמצום, אחד מעל השני, ואף על פי כן הצמצום עושה שיופיע בדרך יש מאין. מאד חשוב לנו להבין את השרשים. אור אין סוף שלפני הצמצום הוא אמונה והקו הוא

מב. משלי יב, ד.

בטחון, אז אפשר לחשוב שהבטחון למטה מאמונה. הם גם יש מאין – אמונה היא אין ובטחון הוא יש. אבל חשוב לדעת שיש משהו בבטחון שיותר עצמי, יותר בעל עצמה, אפילו מאמונה פשוטה שמה שה׳ יעשה זה ודאי הכי טוב (ושאליבא דאמת, ״אין עוד מלבדו״, וממילא אין מה להתערב בהחלטות שלו). לכן הבטחון הוא תכל׳ס, ״סוף מעשה במחשבה תחלה״. בשביל לדעת את הערך האמתי של הבטחון צריך לדעת גם את ה״מאין באת״ של הבטחון לפני הצמצום.

אנחנו יוצאים מהפסוק שאומר ״אל כל החיים יש בטחון״. עד כאן פרשנו ״יש״ כמו ״יש מאין״ – תחלת היש אחרי הצמצום הראשון היא ראשית הקו, כאשר המשך הקו הוא בחינת יש המתלבש בא״ק ושאר העולמות. אבל יש פירוש ש״יש״ רומז למדרגה שלפני הצמצום (ועד ל״יש האמיתי״ שבבחינת יחיד, וכמו שיתבאר).

יש – פרצוף היסוד דאלב״ם

כדי להבין את הענין הבא תסתכלו בעמוד עד בספר בהערה. יש כאן ציור של אלף־בית שנקרא אלב״ם – זיווגי אותיות, **א** עם **ל**, **ב** עם **מ** וכו׳. יותר מוכר אתב״ש, אבל כתוב שדווקא באלף־בית אלב״ם – חילוף אותיות – ה׳ ברא את העולם. היות שיש פה 11 אותיות ראשונות, **א־ך**, ו־11 אחרונות, **ל־ת**, בחיבור יש **יא** זיווגים, פרצופים, והם כנגד הספירות עם כתר וגם דעת:

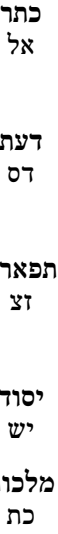

כמו שרואים כאן, **א־ל** היינו הכתר, **ב־ם** – ״ודברת בם״, ״אורייתא מחכמה נפקת״[מג] – החכמה, **ג־ן** הבינה, **ד־ס** הדעת, **ה־ע** החסד וכו׳. פתחנו בשביל היסוד – **י־ש** (האות העשירית של החצי הראשון של האלף־בית והאות העשירית של החצי השני של האלף־בית – ״העשירי יהיה קדש להוי״[מד], סיום פרשת בחקתי וחומש ויקרא שנקרא בשבת) הוא צירוף היסוד, ה״צדיק יסוד עולם״[מה] (מבין אחד עשר שמות הספירות, רק יסוד, העשירי, מתחיל ב־י, רומז ליש – יש **סוד**), של אלב״ם.

בקבלה, איפה נמצא האלף־בית הזה? למה כתוב שה׳ ברא בו את העולם? לפני הצמצום, ב׳ראש׳ שמעל לחלל הצמצום, בו ה׳ ״שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל״ – הדרגה הכי נמוכה באור אין סוף שלפני הצמצום – יש את כל צירופי האותיות, התורה

מג. זהר ח״ב קכא, א.

מד. ויקרא כז, לב.

מה. משלי י, כה.

הקדומה. עליה כתוב, כמו שהסברנו בשיעור הקודם, "אסתכל באורייתא וברא עלמא"[מו]. בפרט, הספירות שם הן סוד האלפא־ביתא הזו. בלשון החסידות לכל המדרגה הזו – "שער בעצמו", התורה הקדומה – קוראים "קדמון". יש שלש מדרגות לפני הצמצום – יחיד־אחד־קדמון – ובכל אחת יש שרש לקו. כתוב שהקו יוצא מהיסוד דקדמון – ה"צדיק יסוד עולם" של דרגת קדמון, התכנון של ה'. לכן הקו יוצא משתי האותיות האלה, יש. זהו פירוש הרבה יותר עמוק לפסוק "אל כל החיים יש בטחון" – לא מדובר על בטחון שכבר ישנו, אחרי הצמצום, אלא על שרש הבטחון לפני הצמצום, המקום ממנו יוצא קו הבטחון. הוא יוצא כביכול מה"צדיק יסוד עולם" שלפני הצמצום.

שרש הקו בעולם המלבוש (דרגת "קדמון" שלפני הצמצום)

נחזור לאיפה שהיינו:

והנה ידוע ששרש הקו **יוצא** מפרצוף [כל אחד מזיווגי האותיות האלה, כל זוג, נקרא פרצוף – פרצוף הכתר, פרצוף החכמה וכו' (סימן שרק כאשר מתחתנים, מזדווגים, הופכים שני בני הזוג להיות פרצוף־אדם שלם. עד אז היה כל אחד בפני עצמו "פלג גופא").] יש **דאלב"ם**[מז] (בסוד [הרבה יותר עמוק בפירוש] "יש בטחון"),

[פרצוף יש דאלב"ם בתוך הוא, כפי שראינו, בסוד] יסוד (שרש יוסף הצדיק שנענש על זה ששם בטחונו (בה') ב(סבת) שר המשקים [למה כתוב כאן בסוגריים "בה'" ו"סבת"? כי על פי פשט אני קורא את הסיפור בתורה – כאילו שהוא בטח בשר המשקים שיזכיר אותו. אפשר לחשוב בטעות שהוא בטח בשר המשקים – ודאי לא נכון לגבי יוסף הצדיק. הוא בטח בה' בסבת שר המשקים – שה' יציל אותו דרך הסבה המציאותית של שר המשקים, אותה הוא יתברך, "סבת כל הסבות", מסובב – אך בשבילו דבר זה נחשב חטא. בשביל אביו יעקב בטחון באמצעות סבות איננו חטא – בשביל הצדיקים הכי גדולים אין בכך חטא, אבל בשבילו זהו חטא. בעצם, במונחים כאן, הוא עבד את ה' בדרגה של תקוה ולא בדרגה של בטחון גמור בה'.], הגם שעל פי דרכי המדות דעולם התקון [ואפילו הקו שמתלבש בעולמות (שלמעלה מעולם התיקון בו הוא מתלבש), התקוה.] **שלאחר הצמצום הראשון** יש לצרף למדת הבטחון בהשי"ת סבה וכלי בדרך הטבע [מותר לבטוח בה' בסבת משהו.], **כמבואר בדא"ח** [בכל אופן הוא נענש על כך, כי הוא בסוד יש – "יש בטחון". זה בעצם מראה על השרש שלו כ"צדיק יסוד עולם" שלפני הצמצום.])

[שוב, שרש הקו, מדרגת "יש בטחון", הוא יסוד] עולם המלבוש [יש עוד ביטוי ל"קדמון", "עולם המלבוש", שגם הזכרנו בשיעור הקודם. כתוב כאן שיסוד עולם המלבוש הוא השרש האמתי של הצדיק יסוד עולם גם אחרי הצמצום, יוסף הצדיק, ולכן הוא צריך להתעצם עם בטחון גמור בה' בלי שום סבה.]

מו. זהר ח"ב קסא, א.

מז. ראה לקמן פ"ה ובהערה סט שם.

יחיד־אחד־קדמון – עצמות ה', טוב ה', תכנון הבריאה

בסוגריים כאן כתוב שיש שרשים עוד יותר גבוהים לקו, למעלה מעולם המלבוש. עולם המלבוש הוא "קדמון", יש מעליו "אחד" ו"יחיד".רק נבין את המושגים:

"יחיד" הוא אמונה ש"אין עוד מלבדו", כמו שהסברנו.

מהו "אחד"? שוב, רק להבין את המושגים – "יחיד" הוא רק ה'. "אחד" הוא היות שה' הוא טוב (והרמז: **אחד** באטב"ח אותיות **טוב**) – גם זהו חלק מהאמונה. אם אני מאמין בה' – מה אני מאמין? מהו ה'? הדבר היחיד שאני יכול לומר על ה' זה שאני מאמין שה' הוא טוב – עצם הטוב. יש הרבה אנשים מתוסכלים, מה יכול לעזור להם? מאד חשוב להבין כשרוצים לעזור למישהו או מישהי שעברה משבר או טראומה. מישהו שעבר את השואה, מה מערער את האמונה שלו בה'? לומר שיש ה' אומר שהוא הכי טוב, אבל אם יש ה' איך קורים כאלה דברים?! רואים שעיקר האמונה בה' קשור למה שה' הוא טוב (ואכן, **אמונה** = **ו** פעמים **טוב**, כללות כל ששת הצירופים, האופנים השונים, של המלה **טוב**!). אם באמת האמונה הזו מתערערת על ידי דברים שקורים בחיים, כדי לחזק אותה צריך לחזור עוד יותר גבוה – ליחיד, ש"אין עוד מלבדו" בכלל.

בכל אופן, ה' הוא טוב ו"טבע [נוטריקון 'טוב עין'[מח]] הטוב להיטיב"[מט] – יש כאן מוסר השכל לכל אחד ואחת, אי אפשר לומר שאת טובה אם אתה לא מיטיבה. טוב הוא "אור המאיר לזולתו" בעצם, זה הגדר שלו. אין מישהו טוב אם אינו עושה דברים טובים למישהו אחר. חכם אינו ככה – אתה יכול להיות הכי חכם בעולם בלי להיות בקשר עם אף אחד, חכם לעצמו. טוב לא ככה, אי אפשר להיות טוב לעצמך – צריך להיות טוב לשמים וטוב לבריות. גם טוב לשמים הוא כביכול מישהו אחר, לה' – טוב הוא "טוב ל...". "טבע הטוב להיטיב" – טבע הוא אינסטינקט, מחויב המציאות. ה' הוא טוב, ואז עולה ברצונו לברוא עולם כדי שיהיה לו למי להיטיב.

עוד פעם, בדרגת "יחיד", שיש רק ה', אין שום סבה שה' יברא את העולם בכלל – שישאר שם, בינו לבין עצמו, לעולם ועד. אבל במדרגת "אחד" יש עלית הרצון לברוא את העולמות, כי הוא טוב ו"טבע הטוב להיטיב" וכדי להיטיב צריך מישהו להיטיב עמו. ב"אחד" יש את עלית הרצון, אבל ברצון אני עדיין לא מתכנן מה בדיוק אני רוצה לעשות, איזה בית אני רוצה לבנות, כמה חדרים יהיו בו, וכך הלאה. לכן המדרגה השניה, שנקראת "אחד", היא רק עלית הרצון. בלשון הזהר – "כד סליק ברעותיה למברי עלמא". המדרגה השלישית היא התכנון – איזה עולם אני רוצה לברוא. אלה הסודות הכי

מח. משלי כב, ט.

מט. עמק המלך שער שעשועי המלך פ"א (ובכ"ד). "**טבע הטוב להיטיב**" = 169 = 13, **אחד־אהבה**, ברבוע. יש בביטוי 13 אותיות, נמצא שהערך הממוצע של כל אות = 13, **אחד־אהבה**. ועוד, הרת"ס של "**טבע** הטו**ב** ל**היטיב**" = 13, **אחד־אהבה**. והיינו כנ"ל ש"**אחד**" ו"**טוב**" מתחלפים.

עמוקים בקבלה וחסידות, אבל בעצם זה מאד פשוט. יש ה', ויש מה שה' פתאום כביכול רוצה לברוא את העולם, למה? כי הוא טוב.

אחר כך יש את התכנון של ה', איזה עולמות הוא רוצה לברוא – זו מדרגת "קדמון", כנ"ל.

"יתד במקום נאמן" – שלשת שרשי הקו לפני הצמצום

הבטחון, שרש הקו, נמצא בכל מדרגה. מכך שבעולם המלבוש, שנקרא "קדמון", בתכנון, הקו קשור לספירת היסוד – ספירה בקו האמצעי – נשכיל שבכל דרגה שרש הקו עולה בסוד הקו האמצעי. מה למעלה מהיסוד בקו האמצעי? תפארת. לכן בדרגת "אחד" עיקר שרש הקו הוא בתפארת. תיכף נסביר יותר את המשמעות. למעלה מכך, בדרגת "יחיד", שרש הקו הוא בדעת, כביכול.

יש בקבלה סוד של **יתד**. הפסוק אומר "ותקעתיו יתד במקום נאמן"[נג], שלא יזוז משום לעולם, נצחי לעולם ועד. **יתד** ר"ת יסוד־תפארת־דעת – בדיוק סוד שרש הבטחון בשלש הדרגות שלפני הצמצום. לפי זה, הפסוק "ותקעתיו יתד במקום נאמן" רומז ליחוד של הבטחון במקום האמונה – "מקום נאמן" הוא המקום של האמונה. מהו מקום האמונה? לפני הצמצום. ויש שם **יתד** – שלשת השרשים של הבטחון, ביסוד עולם המלבוש ("קדמון"), בתפארת ד"אחד" ובדעת (כביכול) ד"יחיד".

נסביר את ההגיון של עלית הספירות בתוך הקו האמצעי ככל שעולים במדרגות: הרצון של ה' לברוא את העולם כי הוא טוב – ה' הוא טוב והיינו ספירת החסד. יחסית "אחד" היינו המדות העיקריות של הלב, חג"ת, כמו האבות, אברהם־יצחק־יעקב. הכל מתחיל מאברהם (עליו נאמר "אחד היה אברהם"[נא] ו"כי אחד קראתיו"[נב]), שהוא טוב, ו"טבע הטוב להיטיב", צריך לברוא עולם. אמרנו שאין שם תכנון עדיין – תכנון, כמו אדריכל שיש לו שרטוט, שייך נה"י. אמרנו שביחיד ה' עדיין לא רוצה בגלוי לברוא את העולם – כמו שכל שהוא אור המאיר לעצמו. יחסית יחיד הוא שכל טהור, הטוב הוא מדות, לב, והתכנון הוא תכנון המעשה. המדרגות האלה, שלפני הצמצום, הן בצורה הכי פשוטה שכל־רגש־מעשה, תכנון של מעשה.

תפארת ד"אחד" – הרצון להיטיב טובה מתקבלת (הזדהות עם הנברא המוגבל)

שוב, ברגש – ב"אחד" – יש חג"ת, אברהם־יצחק־יעקב. הכל מתחיל מזה שהוא טוב ורוצה להיטיב.

מהי הגבורה שם, שהיא יראה שכלולה בתוך האהבה? כביכול אני רוצה לברוא משהו כדי להיטיב עמו, אבל המשהו הזה צריך להיות מוגבל, כדי שאוכל להשפיע לו במדה וגבול, ושיוכל להכיל, בכלי המוגבל שלו, את הטוב שלי (אם המקבל הוא אין סוף וממילא גם השפע המושפע מהמשפיע למקבל הוא אין סוף, הרי אף פעם לא נגמרת פעולת השפע ואין זו השפעה אמיתית, שהרי "אין המצוה נקראת אלא על שם

נ. ישעיה כב, כג.

נא. יחזקאל לד, כד.

נב. ישעיה נא, ב.

גומרה"[נג] – כל מצוה, הטבה, צריכה להיות במדה וגבול, וד"ל. והוא סוד "וירא אלהים [מדת הדין והצמצום]... כי טוב"[נד] שנאמר לאחר כל בריאה פרטית). יש מושג "רוב טובה"[נה], כמו יותר מדי גשם שיורד ויכול לשטוף – אז במקום להיטיב עם המציאות הוא יכול לשטוף את המציאות, להיות מבול שמשחית את העולם. לכן כשאני מתעורר לעשות טובה, אפילו בצורה הכי היולית, צריכה להיות בתוך ההתעוררות לעשות טובה הגבלה, צריך שזו תהיה טובה מתקבלת ומתקבלת היינו מוגבלת, צריך גבורה שכלולה בטבע הטוב להיטיב.

אבל בסופו של דבר אני רוצה שהטוב שיש לי להעניק יגיע לזולת והוא יקבל אותו בפנימיות – כי אני לא רק אוהב אותו אלא מרחם עליו. כתוב שההבדל בין אהבה לרחמים הוא שאהבה היא הרעפת טובה עד בלי די ואילו רחמים הם אמפטיה. אמפטיה היא מלה בלועזית, אבל דבר אמתי – שאני מרגיש את הזולת לגמרי, ורוצה להיטיב לו לפי המציאות שלו, ושהטוב יכנס אליו עד שיפרה אותו, שיולד פרי טוב מתוך ההטבה. זהו התפארת ושם שרש הקו בדרגת "אחד" שלפני הצמצום.

דעת ד"יחיד" – זיקת ה' והנשמות גם כ"אין עוד מלבדו"

מה שרש הקו בדרגת יחיד? יחיד הוא "אין עוד מלבדו", יש רק ה' – מה יכול להיות שרש הבטחון שם? שגם במקום הזה, ש"אין עוד מלבדו", יש קשר. כמו שאמרנו קודם – שיהודי פשוט קשור לפשיטות העצמות, כי פשיטות העצמות קשורה אליו. זהו קשר לה' גם איפה שה' כאילו לא צריך אותי בכלל, ואני לא קיים בכלל – סוד ההתבודדות שאמרנו (במקום אחר מוסבר שהתבודדות הוא בסוד רדל"א, שאחד הסימנים שלו בכתבי האריז"ל הוא בד"ד, אמונה פשוטה ש"אין עוד מלבדו", והיינו דרגת "יחיד" שלפני הצמצום).

איך אני יכול להתבודד עם העצמות? הרי עצמות הוא "יחיד", אני לא שם בכלל! מה זאת אומרת שאני מתבודד איתו? אני לא קיים! "גאט איז אלץ" באידיש, יש רק ה', אז מה זאת אומרת להתבודד שם עם ה'?! אלא שגם שם, במקום ש"אין עוד מלבדו", הוא יתברך קשור אלי – נשיאת הפכים לגמרי. הוא קשור אלי ואני גם קשור אליו, כביטוי הבעל שם טוב ש"יהודי פשוט קשור לפשיטות העצמות". מה נותנת לי הרגשה זו? לא האמונה־פשוטה ש"אין עוד מלבדו" (אמונה זו עומדת בסתירה כביכול להרגשת הקשר שלי להשי"ת בדרגה זו). הסברנו שההתבודדות היא אמונה, אבל יש בה את הגרעין־הזרע של הבטחון, כי יש קשר, יש דבקות.

שוב, מה הפסוק אומר? "ותקעתיו **יתד** במקום נאמן" – זהו היסוד של עולם המלבוש, "קדמון", והתפארת של "אחד" והדעת של "יחיד". הפסוק הזה לא מופיע כאן, הוספנו כדי להסביר, אבל נקרא מה שכן כתוב כאן. קראנו כבר על אותיות **יש**, "**יש** בטחון", בעולם

נג. עפ"י תנחומא עקב ו (וראה סוטה יג, ב).

נד. בראשית א, ד; י; יב; יח; כא; כה.

נה. תענית כג, א. יבמות מז, ב.

המלבוש, וכאן בסוגריים מוסבר שיש שרש יותר גבוה:

(ולמעלה יותר שרש הקו יוצא מתפארת דאין סוף כו' [לא "יחיד" אלא "אחד".] ועד לפנימיות ועצמיות בחינת יחיד, [כאן יש הסבר איך גם שם, ב"יחיד", יש לו קשר וזיקה אלינו. מה הזיקה־הדעת? זיקה היא דעת, והזיקה שם היא] בסוד "נתאוה וכו'" [בכלל 'על תאוה אין להקשות קושיות', כדברי אדמו"ר הזקן, אבל על תאוה נמוכה אפשר לשאול, שהרי יש "טעם כמוס לרצון". אכן, לה' יש תאוה בדרגת "יחיד", ושם תאוה היא תרתי דסתרי לגמרי. תאוה במקום שיש רק ה' – לנו לא נתפס כלל, אבל אנחנו מאמינים שאצלו אלו לא הפכים כלל, שגם שם ודווקא שם יש את ה"נתאוה", שהיא הדעת ד"יחיד"[נו]) ובסוד "במי נמלך וכו'" [עוד לפני ש"עלה ברצונו לברוא את העולם" – שכבר דרגת "אחד" – יש בדרגת "יחיד" מעין מדרגת בינים בין "יחיד" ל"אחד", כח נעלם ב"יחיד" לצאת מהיותו "יחיד", "הוא לבדו הוא ואין זולתו", ולבוא לדרגת "אחד". ה' מתלבט, כביכול, אם כדאי לו לרצות לברוא את העולם או לא. על מדרגה זו כתוב "במי נמלך" אם לברוא את העולם – אם נמלך סימן שטרם החליט – "בנשמותיהם של צדיקים [נשמות ישראל – 'ועמך כלם צדיקים']"[נז]. זה המקום בו ה' יודע אותנו ואנחנו אותו במדרגת "יחיד". גם ה"נתאוה" וגם ה"במי נמלך" הם ב"יחיד". כל אלה שלשה שרשים של הקו, מדת הבטחון, לפני הצמצום הראשון.] וד"ל).

הארת שרש הקו שלפני הצמצום בפנימיות ראשית הקו – סבות הבטחון

כאן עיקר החידוש של הפסקה הזו:

וי"ל שכל הבחינות של שרש הקו לפני הצמצום מאירות ב(פנימיות) ראשית הקו שלאחר הצמצום,

אמרנו קודם שגם בראשית הקו יש פנימיות וחיצוניות – הפן הזכרי והנקבי, הפעיל והסביל. יש לומר שבתוך פנימיות ראשית הקו שאחרי הצמצום כל המדרגות האלה – שרשי הקו לפני הצמצום – מאירות. אף על פי שאמרנו שיש דילוג ערך, שהתהוות הקו לאחר הצמצום היא בדרך של יש מאין, אבל עיקר הרגשת הדילוג הוא בחיצוניות ראשית הקו. בפנימיות ראשית הקו כן מרגישים את כל השרשים שלו לפני הצמצום (את ה"כי ממך הכל"). מה למדנו עכשיו? שיש שלשה שרשים של הבטחון לפני הצמצום.

במלים הכי פשוטות – מה נותן לי כח לבטוח בה'? שלשת השרשים של הקו, מלמעלה למטה:

השרש בדעת ד"יחיד": אני 'זוכר' איך שאני קשור לה' בעצם – אני נתתי לה' עצה לברוא את

נו. דעת ד"יחיד" היא סוד "דעת יחיד", מדת ההתקשרות וההתחברות של "יחיד", שגבוהה יותר מ"דעת רבים", שבדרגות הנמוכות יותר של "אחד" ו"קדמון", בהן יש "טוב טעם ודעת", וכל שכן לגבי הדרגות־עולמות שלאחר הצמצום, אף על פי ש"יחיד ורבים הלכה כרבים" בהיות "עולם [מאז עלית הרצון לברוא את העולם] כמנהגו נוהג", וד"ל.

נז. עפ"י בראשית רבה ח, ז. רות רבה ב, ג.

העולם, הוא התייעץ איתי, ויש לו תאוה לברוא את העולם, "תאות צדיקים [כולל 'צדיקו של עולם'] אך [לשון מיעוט, רמז לדרגת יחיד שאינו בבחינת טוב גלוי] טוב"[נח], והתאוה של ה' היא בעצם אני שבתוכו, אני בתוך ה' היינו התאוה של ה' לברוא את העולם (עוד לפני עלית הרצון הפשוט לברוא את העולם. הרצון הפשוט הוא רצון גלוי מה שאין כן התאוה היא בהעלם העצמי).

השרש בתפארת ד"אחד": למה אני בוטח בה'? כי הוא לא רק אוהב אותי – הוא אוהב אותי מאד – אלא גם מרחם עלי, מכיר איפה אני נמצא בעולם, מכיר טוב־טוב את כל המגרעות שלי, ודווקא רוצה לתת לי טוב לפי המציאות שלי. שרש זה הוא התפארת ד"אחד".

השרש ביסוד ד"קדמון": אחר כך, אני בוטח בו כי כאשר הוא תכנן את העולם הוא תכנן צדיקים – "ועמך כֻּלם צדיקים"[נט]. חלק מהתכנון שלו שיהיו צדיקים בעולם (אחרת אין טעם בכלל בבריאת העולם, וכידוע מהרב המגיד נ"ע[ס]), ואני אחד מהם (גם אם ח"ו במציאותי העכשווית אני רשע גמור הרי בשרש, לפני הצמצום, אני צדיק גמור – לפני הצמצום גם הרשע־גמור הנו צדיק־גמור, וכמו שיתגלה לעתיד לבוא שלא רק ש"ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא"[סא] אלא שישראל אף פעם לא חטא[סב] כי "ועמך כלם צדיקים" – והצדיק האמתי (אני) צריך להיות כמו יוסף הצדיק, שאחרי הצמצום יהיה לו בטחון גמור בה', גם במצבים שאין שום חוט של תקוה. את כל הדברים האלה הנשמה זוכרת. לכן, כשהיא מגיעה אחרי הצמצום לראשית הקו, היא יכולה לבטוח בטחון גמור בקב"ה בלי שום סבה.

סוד הוי' – הארת שלשת השרשים בראשית הקו

יש לנו כאן דוגמה של י־ה־ו־ה – שלש המדרגות שלפני הצמצום הן יהו והמדרגה שאחרי הצמצום היא ה תתאה:

אחד מגדולי המקובלים הראשונים, רבי אברהם אבולעפיא, אומר שכל פעם שאומרים הוי', "הוי' אלהינו הוי' אחד", לכוון שהוי' ר"ת "יחיד הוא ויודע הכל" ("**יחיד הוא ויודע הכל**" = י־ה־ו־ה ועוד **אחד** ברבוע), משפט מאד חשוב לזכור – כשאומרים י־ה־ו־ה לחשוב "יחיד הוא ויודע הכל". כאן רואים שה־י של הוי' היא באמת מדרגת יחיד, רומזת ל"יחיד" שלפני הצמצום. "[יחיד] הוא" היינו מה שהוא בעצם – עצם הטוב שלו[סג]. "ויודע" היינו

נח. משלי יא, כג.

נט. ישעיה ס, כא.

ס. מדל"י או"ת אות צא ובכ"ד.

סא. עפ"י סנהדרין מד, א.

סב. ראה באורך מעין גנים ח"ב פרשת כי תשא.

סג. ובסוד מאמר חז"ל "עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד" – ומבואר בדא"ח ש"הוא" היינו הרצון הפשוט להיטיב, דרגת "אחד" שלפני הצמצום, ו"שמו" היינו מלכות דא"ס, התפשטות אורו יתברך עד אין סוף בסוד "טהירו עילאה" שבו היה ה"גליפו" – "בריש הורמנותא דמלכא [רשות המלך, מחשבת 'אנא אמלוך' כדי לממש את הרצון הפשוט להיטיב] גליף גליפו בטהירו עילאה" – חקיקת מדרגת "קדמון", עולם המלבוש. "[הוא ושמו] בלבד" רומז לדרגת "יחיד", וד"ל. ועוד איתא

התכנון שלו, מה ש״שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל״, קדמון, עולם המלבוש. ״הכל״ היינו כל המציאות הנבראת, אנחנו. בכל אופן, ב״יחיד הוא ויודע הכל״ יש רמז לשרש הקו ב״יחיד״, שרש הקו ב״אחד״ ושרש הקו ב״קדמון״ – ואחר כך ראשית הקו בפועל. המדרגה הראשונה היא יכולת, אחר כך שתי בחינות של בכח, פוטנציאל, ואחר כך יוצא לפועל, אחרי הצמצום.

מה אחד העקרונות ביחס לסוד י־ה־ו־ה? לא להפריד בין ה־יהו לבין ה־ה התחתונה. יש סכנה, כביכול, כאשר מפרידים בין הרוחניות לגשמיות, בין הכח לבין הפועל – ״קיצוץ בנטיעות״. כתוב כאן שבפנימיות ראשית הקו עדיין מתגלות ומורגשות כל שלש המדרגות העליונות. במלים אחרות, בפנימיות המלכות כאן (סוד ״כלת משה״) מאירים כל האורות העליונים, כל הזכרונות. הארה זו היא הנותנת לי בטחון גמור בה׳, עד כדי כך – כמו שאמרנו קודם – שאני יכול תוך כדי אפס תקוה להמציא שיטה חדשה של רפואה וכיו״ב, רק בגלל היותי קשור לכל המדרגות האלה שלפני הצמצום.

קריאת פרשת המן – שרש הבטחון ב״מן הוא״

והיינו הבחינה העליונה שבבטחון המתבארת בדא״ח[סד] [לפעמים נקרא בטחון ותקוה – כמו במאמר הרבי הקודם – ולפעמים, בשיחות של הרבי, נקרא שתי מדרגות בטחון, בטחון של יוסף בלי סבה ובטחון של יעקב עם סיבה. כאן יש הפניה למאמר של הרבי הרש״ב.], **וכמבואר בדברי כ״ק אדמו״ר שליט״א**[סה] [הרבי.] **בענין פרשת המן,**

כתוב בסימן הראשון בשו״ע, מהדברים הראשונים שלומדים, לומר בכל יום פרשת המן – לא כתוב בסידורים שלנו, אבל יש סידורים שכן כתוב. למה לומר? כדי להתחזק במדת הבטחון. לסימן זה יש מהדורא קמא, יותר על פי נגלה, לפי דעת הפוסקים, ומהדורא תנינא, שפוסק לפי דעת המקובלים. בכל אחת מהמדורות כותב קצת אחרת – יש שיחה מאד חשובה של הרבי, מומלץ ללמוד אותה, ובאידיש בע״ה. אפשר להבין בטוב טעם ודעת, משהו מאד יסודי לנושא שלנו.

שוב, המן היה נסיון שנאמין שה׳ יתן לנו מזון דבר יום ביומו – לא נאגור, לא כמו הנמלים החרוצות שאוגרות את המזון. לפעמים צריך להיות חרוץ ולפעמים לא צריך להיות חרוץ. ״לך אל נמלה״, שצריך ללמוד מהנמלה, ויש שלא צריך ללמוד מהנמלה. מתי לא צריך? כשאנחנו במדבר עם ה׳. כל יום ה׳ נותן לנו מחדש מן, ולא צריך לשמור מהיום למחר. כתוב ״**מן הוא**״ – אותיות **אמונה**. כמו שאמרנו שיש אמונה־בטחון־תקוה, אבל בעצם תקוה היא סוג של בטחון, ועוד יותר פשוט יש רק דבר

בספה״ק הלשון ״הוא ושמו אחד [דרגת אחד שלפני הצמצום]״ ר״ת **הוא**, ודוק.

סד. ד״ה ולא זכר תרע״ז עיי״ש. וי״ל שהמדרגה התחתונה דבטחון הוא בסוד ״מגדיל ישועות מלכו וגו׳״ שאומרים בשבת קדש וכו׳ וד״ל.

סה. לקו״ש כו, פרשת בשלח, שיחה ב, עיי״ש בארוכה.

אחד, "והאמן בהוי'"[סו]. איך אני יודע? כי אמרנו בשיעורים קודמים שאברהם, בו נאמר "והאמן בהוי'", מצטיין כאן במדת הבטחון דווקא. באמונה הכל טוב – יש ילדים או אין ילדים הכל טוב – אבל בפשט שם לא כך, הוא האמין בהבטחת ה' שיהיו ילדים אף שהוא זקן. הבטחה (משרש **בטח**, בטחון) נועדה לעורר בטחון – אני מבטיח לך ורוצה שתבטח בי שהדבר יצא לפועל, יתקיים. אם כן, בסופו של דבר הכל אמונה.

כמו שכתוב על הכתר – בכתר עליון יש בחינה שכולו אחד, יש בחינה שהוא שנים, שני פרצופים, ויש בחינה שהוא שלש, שלשה ראשים. כך כאן – הכל אמונה (1), יכול להתחלק לאמונה־בטחון (2) וגם לאמונה־בטחון־תקוה (3). כך במן, "**מן הוא**", הכל **אמונה**.

שני קצות הבטחון הגמור: "מיחלים לחסדו" כשאין כלום וכשיש הכל

נמשיך להסבר הרבי על שתי מדרגות הבטחון מתוך קריאת פרשת המן:

על פי דיוק השנוי בלשון כ"ק **אדמו"ר** הזקן בשלחנו הטהור בין מה"ק למה"ת, שבמה"ק[סז] **מביא** הלשון [שאומרים פרשת המן כל יום] "כדי **שיאמין** שכל מזונותיו **באין** לו **בהשגחה**" [לשון שמעתיק מהבית יוסף, הולך לפי הפוסקים.] ובמה"ת[סח] כותב הטעם "לבטוח בה' נותן לחם דבר יום ביומו" [אפשר לחשוב שיש כאן אמונה ובטחון – "שיאמין" ו"לבטוח" – אך מסקנת הרבי שאלה שתי מדרגות בטחון, בטחון בה' שמשגיח גם דרך הטבע, הסבות, וצריך לאחוז בסבות, כל זה "שיאמין שכל מזונותיו באין לו בהשגחה". אבל הבטחון הגמור הוא שגם כאשר אין שום סבה בוטח ה', ולאידך גם כאשר יש לי על השלחן לחם איני בוטח בו אלא בה' בלבד, כפי שמביא סיפור מרבי ייסא סבא בזהר[סט] שהיה מתחנן לה' שיתן לו אוכל.

אצל מי מגדולי החסידות מסופר כך, אולי הוא גלגול שלו (בבחינת "גול על הוי' דרכך" הנ"ל)? היה מתחנן לה' לאכול גם כשהיה לו – הרבי ר' זושא. ככה בדיוק מסופר בזהר על רבי ייסא סבא, שהיה מתחנן לה' לפני כל סעודה. איך הרבי מסביר? שאצלו סבה ולא סבה אותו דבר. לא רק סבה – יש לו הכל זמין, אבל בלי ה' אין לו כלום. זה כבר חידוש חשוב מאד – שמי שיש לו בטחון גמור בה', הבטחון הגמור מתבטא בשני קצוות. הן כאשר אין לך במה לתלות בכלל ואתה בוטח בה' והן כאשר יש לך על השלחן אתה גם בוטח בה' באותה מדה בדיוק. (לא רק בראשית הקו?) הכל שייך לדרגה של ראשית הקו – שגם כאשר נמצא לך על השלחן אתה תלוי אך ורק בה' ללא שום סבה חוץ ממנו יתברך, התלות שלך בה' לבד, בדיוק כמו שאתה טובע בנהר ואין שום קש להצלה.

הזהר מסמיך זאת על הפסוק שאומרים כל בקר "רוצה הוי' את יראיו את המיחלים

סו. בראשית טו, ו.

סז. או"ח א, י.

סח. שם ס"ט.

סט. ראה זהר ח"ב סב, א־ב.

לחסדו״[ע], שבכל מצב הירא האמתי של הקב״ה מייחל לחסדו, בין אם אין לו הוא מייחל לחסדו ובין אם יש לו הוא מייחל לחסדו באותה מדה בדיוק. הכל ראשית הקו שמרגיש בפנימיותו את כל שלש המדרגות שלפני הצמצום. כאן בהערה (הערה כב בספר[עא]) כתוב שזהו גם ההבדל בברכת המזון בין ״מגדיל״ שאומרים בחול ו״מגדול״ שאומרים בשבת ויום טוב. ״מגדיל״ הוא פועל יוצא ו״מגדול״ שם עצם. כוונה יפה, ש״מגדיל״ היינו תקוה, אמונה עם סבה, ומגדול הבטחון הגמור בה׳, ראשית הקו.], שבבחינה העליונה של הבטחון אין כל תלות בסבה וכלי כו׳ וממילא אין כאן כל הרגשת היש של הבוטח [כי אם היתה הרגשת היש – כשיש לי אוכל על השלחן אני מרגיש בסדר, ״פת בסלו״. אבל כאן אין לו הרגשת היש,] אלא כולו בבחינת מיחל לחסדו יתברך [כל העצם שלי הוא רק ״מיחלים לחסדו״. ווארט מאד חשוב – עצם המציאות שלי, מי אני? מייחל לחסדו.].

בטחון גמור – בקשת צרכים אפילו בשבת

הרבי מסיים בשיחה שאם אני בדרגה של הבטחון הנמוך אסור לבקש צרכיו בשבת ולפני התפלה. התפלה לה׳ שיהיה לי אוכל נקראת בקשת צרכים, ואסור שאדם יבקש צרכיו בשבת ולא לפני התפלה. אבל מסיפור רבי ייסא סבא משמע שכל יום היה עושה כך, גם לפני סעודת שבת, גם לפני קידוש בליל שבת כשהכל מוכן.

הרי הרבעצן הכינה הכל – הוא הולך לומר ״אשת חיל״, לשבח את אשתו כמה שמסרה את הנפש, ואחר כך הולך ומתחיל להתפלל לה׳ ׳אין לי מה לאכול׳ ובשבת קדש, נשמע כמבקש צרכיו. איך הולך יחד? קודם כל שהאשה לא תעלב... אם יש לה כזה בעל היא צריכה להיות מאושרת מאד. גם אחרי כל ההכנות אין לו כלום, כי אין לו מציאות בכלל. לכן יכול לבקש צרכיו גם בשבת קדש, כמו שמשמע מהסיפור, וגם לפני התפלה. בשו״ע קצת משמע שכמו שאומרים את פרשת העקדה לפני התפלה כך גם פרשת המן. בסידורים היא כתובה אחרי, אבל משמע שצריך לומר לפני התפלה, ולפני התפלה לא מבקשים צרכיו – רק בשמו״ע, צריך להתחיל משבח ואחר כך בקשה. על כך מסביר הרבי:

בטוי בטחון שכזה שייך לאמרו גם ביום השבת קדש וגם לפני התפלה, שאינו בגדר בקשת צרכיו עיי״ש.

והוא בסוד ראשית הקו שמאיר בו אור אין סוף ב״ה הסובב כל עלמין ושעל כן הוא בבחינת היולי בתכלית ובמדרגת אחדות פשוטה [שיש לו ושאין לו אותו דבר.] שלמעלה מבחינת אחדות סתם דסוד (האמונה בהשגחת השי״ת שבבחינת) הרשימו, כמבואר בדא״ח[עב] [אחדות של רשימו, אבל לא ראשית הקו שיותר מזה – מושגים שלא נעמיק בהם כרגע.],

---

ע. תהלים קמז, יא.

עא. לעיל הערה סד.

עב. ד״ה בריש הורמנותא דמלכא לר״ה ז״ל.

בטחון ושמחה

נמשיך לקרוא, אבל בשביל להבין נתחיל את המשפט מלפני הסוגריים (שהתחילו בעמוד הקודם...):

בראשית המצאות הבטחון בנפש, אינו נאחז בשום חוט של תקוה להצלתו (בעת סכנה), **או** להצלחתו (להגשים יוזמתו) בדרך הטבע. על ידי שבוטח ושמח [משהו חדש – שגם בוטח וגם שמח, כמו שהרבי הקודם כתב בסוף המכתב שקראנו פעם קודמת, שהבעש"ט לא הסתפק רק בבטחון גמור עם פנים נפולות, אלא צריך גם לשמוח. שם קראנו שהבטחון עם השמחה מגלה־ממציא דרך להצלה והצלחה גם כאשר לכתחלה אין שום קש להאחז בו.]

כאן בסוגריים מוסברת הזיקה בין הבטחון לשמחה:

("כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו"[עג], [בכל בטחון צריך לשמוח,] וכל שכן בבטחון העצמי המבורר [פנימיות ראשית הקו], ע"ד "נתתה שמחה בלבי"[עד] ופרש הרד"ק "כענין שאמרו ז"ל **בא** ליטהר מסייעין **אותו**"[עה] וההולך בדרך טובה **האל** מסייעו ומדריכו" [מי שהולך בדרך ה' ה' עוזר לו, נותן לו כחות חדשים, ויכול לתת לו המצאות חדשות לגמרי איך להצליח ואיך להציל את עצמו. החידוש כאן שהרד"ק מסביר שזהו פירוש המלה שמחה – שהשמחה היא הסיוע של ה'.

כעת נסביר יותר טוב מה שכתב במאמר – אם אני בוטח בטחון גמור בה' אך לא שמח יתכן שזו חיצוניות ראשית הקו, בטחון סביל, אבל אם אני בוטח ושמח כי השמחה גופא היא שה' לא רק יעשה איזה נס ויציל אותי, אלא שתוך כדי המצב הזה הוא מסייע בידי לצאת מהמשבר, לצאת מהסכנה ולהצליח, אף על פי שאין שום סיכוי בעולם להצליח.]. **נמצא** שהסיוע וההדרכה מלמעלה **הוא** ענין השמחה, **שהיא** חזוק החיות בלב ["נתתה שמחה בלבי", שיש לו המון חיות בלב.].

אמונה, בטחון סביל ובטחון פעיל – הליכה אחרי ה', עם ה' ולפני ה'

דהנה הבטחון העצמי **הוא** על דרך "התהלך לפני"[עו] **דוקא** [כאן הנקודה האחרונה, שמי שבוטח בטחון פעיל הולך לפני ה', מוליך את ה'. כך אמור באברהם – אמרנו שהוא שייך למדת הבטחון, בפרט מאז ברית המילה (הבטחון של "והאמן בהוי"" הוא בטחון סביל, רק בברית מילה הוא זכה לבטחון פעיל, בטחון מוליד בקדושה). יש לו בטחון פעיל, ממציא חדשות להציל את עצמו ולהציל את העולם.],

משא"כ הבטחון [הסביל] שיהיה טוב מלמעלה בלבד [שודאי ידאג לי למה שאני

עג. תהלים לג, כא.
עד. שם ד, ח.
עה. שבת קד, א. יומא לח, ב.
עו. בראשית יז, א.

צריך.] הוא ע"ד "את האלקים התהלך"[עז] [בד בבד, ביחד, לא לפני ה'.],

באשר האמונה [הפשוטה שמה שה' יעשה הוא הכי טוב] **היא בבחינת "אחרי ה'"**[עח] וד"ל)

ווארט יפה לסיום: האמונה שמה שה' יעשה הוא הכי טוב – אך אני איני אומר לך מה תעשה, איך אני מתייחס אליך? נסחב אחריך, הולך אחריך. כמו בני זוג – יכול להיות האשה ביחס לאיש או האיש ביחס לאשה, שהאיש אומר – 'מה שתחליטי הכי טוב, תעשי מה שאת רוצה ואני איתך'. זה נקרא בעל טוב, אולי, השאלה אם זה מה שהנשים רוצות... – 'מה שתחליטי, את הקובעת כאן, הכי טוב'. אז הבעל הולך אחרי האשה (כך נאמר לגבי מנוח[עט], אבי שמשון, שהלך אחרי אשתו, ומכאן למדו חז"ל[פ] שהיה עם הארץ. אך בזכות זה זכה לבן שהושיע את ישראל...). יכול להיות הפוך, שהאשה אומרת לבעל – 'מה שתחליט אני איתך'. זו מדרגת "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה"[פא] ביציאת מצרים. זו אמונה – אמונה היא אמון, נותנ/ת בך אמון מלא. גם כלפי ה', אמונה היא ללכת אחרי ה'.

הבטחון הסביל הוא ללכת יחד. למה? אני בוטח שתעשה לי מה שאני רוצה.

אבל הבטחון הפעיל הוא ללכת לפני – זה החידוש של אברהם אבינו (מאז ברית המילה), שאני מוביל. הא בהא תליא – אם אני הולך לפני עושה אוטומטית שאתה אחרי. אם אברהם הולך לפני ה' עושה שה' הולך אחריו – בדיוק ההיפך מ"אחרי הוי' אלהיכם תלכו". ואם היחס של אברהם אבינו לקב"ה הוא יחס של אשה לאיש אז הקב"ה נעשה בחינת מנוח הנ"ל!

סיום וסיכום

נמשיך לקרוא, שוב עם חזרה ללפני הסוגריים:

על ידי שבוטח ושמח זוכה למציאה מתחדשת תמיד – [הוא בעצמו מוצא] **חוט תקוה אלקי המתלבש בדרכי הטבע ע"י הוראת התורה** (**המתלבשת בשכל האנושי** [והוא ממציא זאת. זהו בטחון גמור בה' בפנימיות ראשית הקו. בעצם זה בדיוק מה שהסברנו פעם קודמת – שכל מה שלמדנו היום הוא הסבר הקטע של הרבי הקודם שקראנו פעם שעברה.]).

את הקטע שאחריו נשאיר לפעם הבאה. שנזכה ל"נתתה שמחה בלבי", הרבה שמחה – קבלת התורה בשמחה ובפנימיות. [שאלה: רוצים שהבטחון הגמור של ראשית הקו יהיה כל הזמן, או שיהפוך אחר כך לתקוה?] כשיש המצאה אני עצמי ממציא חוטי תקוה – כך כתוב כאן בסוף. אבל רוצים להגיע לדרגה של ראשית הקו.

עיקר הפנימיות שלמדנו היום הוא איך בפנימיות ראשית הקו יש את זכרונות שלשת

עז. בראשית ו, ט. ופרש"י: "ובאברהם הוא אומר 'אשר התהלכתי לפניו'. נח היה צריך סעד לתמכו אבל אברהם היה מתחזק והולך בצדקו מאליו".

עח. דברים יג, ה. דברים א, לו. ועוד.

עט. שופטים יג, יא.

פ. ראה ברכות סא, א.

פא. ירמיה ב, ב.

השרשים של הבטחון שלפני הצמצום. אז אפשר ממש להרגיש שאדם חזק בבטחון – לא רק באמונה שלו אלא בבטחון שלו. כמו שדברנו קודם, יש אנשים שאבדו אמונה בגלל השאלה איפה ה׳? איפה הטוב של ה׳?! מי שזוכר טוב, במיוחד את הדעת דיחיד, לא יחלש אף פעם – לא באמונתו ולא בבטחונו בה׳. מתוך שמאמין ובוטח יהפוך הכל לטוב הנראה והנגלה, כמו שכתוב בתניא אגה״ק ״להשכילך בינה״[פב], שאפילו במצב לא טוב אמונה ובטחון הם כח אדיר להפוך את הכל לטוב הנראה והנגלה. צריך להאמין חזק שהכל טוב, רק לא גלוי לעין. בכל אופן, שהכל יהיה גלוי לעין – טוב גלוי, הרבה אמונה ושמחה בלב, ושנזכה לקבל את התורה בשמחה ובפנימיות.

עצתה של רות

בשביל לברוא את העולם, הקב״ה נוטל עצה דווקא מרות המואביה. מדוע גורל העולם תלוי בנשמות הגרים ומה אנחנו צריכים לעשות עם זה? על עצות, התבוללות וגאולה

א. ״נעשה אדם״ – ״במי נמלך?״

״נעשה אדם״ בלשון רבים

היום נתבונן בשאלה מאד בסיסית ששואלים חז״ל: ה׳ ברא את העולם בששה ימים, כאשר השיא של ששת ימי בראשית הוא בריאת האדם. יש משהו מאד יחודי ולא כל כך ברור במינוח של התורה כאשר ה׳ בא לברוא את האדם. ה׳ אומר ״נעשה אדם בצלמנו כדמותנו״. מה בדיוק הכוונה של ״בצלמנו כדמותנו״ ומה ההבדל בין המושגים צלם ודמות זה ענין מאד משמעותי, אבל עוד לפני שמגיעים לכך יש שאלה על המלה הראשונה – ה׳ אומר ״נעשה״.

כמו הבריאה בכל הימים, הפסוק מתחיל ״ויאמר אלהים״ – ״יהי אור״, ״יהי רקיע״ – אך ההמשך הוא מאד בעיתי, ה׳ אומר על בריאת האדם ״נעשה״, בלשון רבים. כאילו יש כאן שותף, מישהו שה׳ מתייעץ איתו. על כך חז״ל שואלים ״במי נמלך?״. כשה׳ בא לברוא את האדם הוא צריך להתייעץ – לשם מה הוא צריך להתייעץ עם מישהו ועם מי הוא התייעץ?

ארבעת פירושי ״במי נמלך״

יש כמה פירושים בחז״ל[א] עם מי ה׳ התייעץ, למי הוא אמר ״נעשה אדם בצלמנו כדמותנו״:

הפירוש הראשון בחז״ל הוא שה׳ התייעץ עם כל הבריאה – ״במלאכת שמים וארץ נמלך״. ה׳ השלים את הבריאה, הכל נברא חוץ מהאדם, ואז הוא פנה לכל הבריאה שברא ואמר – הבה נשתתף כולנו בבריאת התכלית, האדם (וכל דבר ודבר במעשה בראשית תרם את חלקו

פב. אגרת הקדש יא.

* שיעור כ״ה תמוז ע״ו (אנגלית)

א. בראשית רבה ח, ג׳ז.

בבריאת האדם, כך שהאדם הוא באמת "עולם קטן"[2]. זה פירוש אחד, ש"נעשה" – "במי נמלך?" – היינו עם כל "מלאכת שמים וארץ".

הפירוש השני הוא שה' התייעץ עם ששת ימי הבריאה עצמם – "במעשה כל יום ויום נמלך". זה נשמע דומה, אבל הפירוש שונה – ה' התייעץ עם הזמן. בפירוש הראשון ה' התייעץ יותר עם המקום, חלל היקום שהוא ברא וכל מה שבתוכו, אבל לפי הפירוש השני ה' התייעץ עם הזמן, עם ששת הימים בהם הוא ברא את העולם. ביום הראשון הוא ברא את האור, ואז הוא נטל עצה מהיום הזה, וביום השני ברא את הרקיע ונטל ממנו עצה, וכך בכל אחד מהימים. על ידי שה' התייעץ עם ימי בראשית בבואו לברוא את האדם נקבע בתודעת האדם מחזור ימי בראשית מדי שבוע בשבוע – בכל יום ראשון בשבוע חווה האדם את בריאת האור ממדת החסד של ה' (ששת ימי בראשית הנם כנגד שש המדות, רגשות הלב, מחסד עד יסוד, כמו שיתבאר) וכן הלאה.

הפירוש הבא, פירוש יותר עמוק, הוא "במי נמלך?" – ממי ה' נטל עצה על בריאת האדם? – "בלבו נמלך". לה' כביכול יש לב והוא התייעץ עם לבו, כמו אדם שמתייעץ עם לבו. הכוונה שהוא התבונן לעומק האם זה באמת מה שהוא רוצה, האם זו הבחירה האמתית שלו כביכול – לברוא את האדם, כי הוא נברא בצלמו וכדמותו. אם כן, ה' היה צריך ליטול עצה מהלב שלו, האם זה הרצון האמתי של הלב שלו.

הפירוש הרביעי, הכי ידוע, שה' נמלך ב"נשמתן של צדיקים"[3] – נשמות הצדיקים שיוולדו ויחיו במשך כל הדורות, עד ביאת המשיח. כתוב "ועמך כלם צדיקים"[4], אז כאשר כתוב שה' התייעץ עם נשמות הצדיקים הכוונה שהוא התייעץ עם שרש נשמת עם ישראל. כתוב בתניא פרק ב שהבן הוא טפת התמצית של מח האב. אין הכוונה כאן במח לשכל המודע אלא לעל־מודע – השרש של כל הנשמות של כל הזמנים בשרש הראשון שלהן.

ארבעת הפירושים בסוד הוי'

איך נתבונן בארבעת הפירושים האלה? כל התבוננות בקבלה וחסידות מתחילה ממספר פסוקים או מאמרי חז"ל שעלינו למצוא את המבנה הפנימי שלהם. המבנה הכי בסיסי של הקבלה הוא המבנה של ארבע אותיות שם הוי' ב"ה. כעת נראה איך ארבעת הפירושים האלה, שמופיעים בחז"ל לפי הסדר הזה – סדר שעולה מלמטה למעלה – מכוונים כנגד ארבע אותיות שם הוי' ב"ה:

ה תתאה – "במעשה שמים וארץ נמלך"

הפירוש שה' נמלך בכל הבריאה – פנה לכל היקום ואמר שכעת נברא יחד את האדם – מכוון כנגד המלכות, האות ה תתאה של שם הוי'

ב. תנחומא פקודי ג.

ג. רות רבה ב, ג (ובמקומות נוספים במדרש איתא "בנפשותן של צדיקים").

ד. ישעיה ס, כא.

(כללות היקום היא מקום מלכותו של הבורא ב״ה, כמו שלכל מלך יש מדינה, מקום מוגדר שבו מתפשט שמו ומוראו של המלך על כל נתיניו, ״מלך שמו נקרא עליהם״).

ו – ״במעשה כל יום ויום נמלך״

למעלה מזה יש את הפירוש שה׳ נמלך בששת ימי הבריאה בהם נעשתה ״מלאכת שמים וארץ״ ושם יש את תהליך הבריאה – מה נברא קודם ומה נברא אחר כך, מספר אחד ומספר שנים וכו׳. ששת הימים האלה מקבילים בקבלה לאות ששוה שש – ו, האות השניה מלמטה בשם הוי׳.

היחס בין שתי האותיות התחתונות של שם הוי׳, וה, הוא גם היחס בין זמן ומקום. יחסית, ה״ו היא אות זכרית, אליה שייך הזמן, ו״ה האחרונה היא יחסית פרצוף הנוקבא שמבטא מקום וקיום, כפי שהכל קיים כעת ביחד, המציאות כפי שהיא (בדימוי הקבלי, ממד הזמן מצטייר כקו החודר לתוך ממדי המקום). ה׳ התייעץ עם המציאות הקיימת ועם תהליך הבריאה.

ה עילאה – ״בלבו נמלך״

למעלה מכך יש את מה שה׳ התייעץ על בריאת האדם עם לבו. מה זאת אומרת? ב״פתח אליהו״, מאמר מתוך ספר הזהר, שאנחנו קוראים לפני שבת (ויש שקוראים בכל יום), כתוב ״בינה לבא״ – בינה היא הלב, הלב מבין. בארבע אותיות שם הוי׳ ב״ה בינה היא ה עילאה שבשם[ה].

שתי המדרגות התחתונות בשם שייכות לבריאה – המציאות הנבראת או סדר הבריאה – הן הממד הנגלה של הבריאה. שתי המדרגות העליונות הן למעלה מהבריאה. כשאומרים שה׳ התייעץ על בריאת האדם בלבו – הלב של ה׳ הוא למעלה מהבריאה.

י – ״בנשמתן של צדיקים נמלך״

עוד למעלה מהלב יש את התמצית הפנימית של המח. אמרנו קודם ששם מקור מחצב נשמות ישראל – ״נשמותיהן של צדיקים״. במדרגה הזו כתוב, גם ב״פתח אליהו״, ״חכמה מוחא״. ״חכמה מוחא״ היא ה״י – האות הראשונה, העליונה – בשם הוי׳. אחר כך בא הלב, האות השניה – ה עילאה. י״ה הן ״הנסתרות להוי׳ אלהינו״, הממדים הנסתרים של המציאות, ואז באים הרבדים הגלויים של המציאות, ״והנגלות לנו ולבנינו״ – ששת ימי בראשית (תהליך הבריאה) והמציאות הנבראת כפי שהיא קיימת בנקודת ההוה (בלשון ספר יצירה, ״היכל הקדש באמצע״, נקודת המלכות).

ה. ה עילאה היא מקום הבחירה החפשית, ביטוי ה״רעותא דלבא״, כמבואר בסוד מאמרו של רבי עקיבא בפרקי אבות ״הכל צפוי והרשות נתונה ובטוב העולם נדון והכל לפי רב המעשה״, ארבע דרגות כנגד ארבע אותיות שם הוי׳ ב״ה מלמעלה למטה. נמצא שהבחירה, ״הרשות נתונה״, היא כנגד ה עילאה של שם הוי׳. שם מקום התשובה, כמ״ש ״ולבבו יבין ושב וגו׳״, כאשר ׳תשובת׳ ה׳ כביכול היא על מה שעד עתה לא ברא את העולם והאדם (ראה עץ חיים בתחלתו). מכך שה׳ ברא אותנו בתנועה של תשובה באים לנו הכח והרצון לשוב אליו יתברך בכל לבבנו.

"בצלמנו כדמותנו"

בכל ארבעת הממדים האלה – המציאות, תהליך הבריאה, הלב שלו והמח שלו[ו] – ה' התייעץ על בריאת האדם. למה? כי האדם נברא "בצלמנו כדמותנו". "בצלמנו כדמותנו" אומר שבאדם מתבטא כל המבנה השלם של שם הוי' ב"ה ("בצלמנו" כנגד אותיות י־ה, "כדמותנו" כנגד אותיות ו־ה[ז]):

י	נשמתן של צדיקים
ה	לבו
ו	מעשה כל יום ויום
ה	מלאכת שמים וארץ

עד כאן הפרק הראשון של ההתבוננות שלנו היום.

ב. "המה היוצרים... עם המלך במלאכתו"

סודות דברי הימים

כעת נאמר עוד מקור מאד עמוק בתנ"ך. מקור שלא מופיע בפרק הראשון של בראשית – סיפור הבריאה – אלא בספר האחרון של התנ"ך, דברי הימים. דברי הימים מתחיל בתולדות האנושות וממשיך בתולדות היהודים, שבטי ישראל. הרבה מהשמות שמדובר עליהם בדברי הימים מוכרים לנו מהספרים הקודמים בתנ"ך. אבל יש תופעה מאד חשובה בדברי הימים, שיש הרבה פסוקים שמופיעים בהם שמות שבהשקפה ראשונה אין לנו שום רמז למי הם מתייחסים. לכן חז"ל מלמדים ש"לא ניתן דברי הימים אלא להדרש"[ח] בדרך הרמז והסוד.

כל מה שכתוב בספר דברי הימים חוזר על סיפורים שכבר הופיעו בספרים הקודמים של התנ"ך, אבל כשאותו ענין חוזר בדברי הימים, לרוב עם שמות אחרים, הוא מרכז בתוכו משמעות חדשה ("פנים חדשות באו לכאן"). אותם ענינים חוזרים בקיצור ורק בעלי רוח הקדש יכולים להבין, בדרך הרמז והסוד, ולהסביר לנו מה מלמדים אותם שמות ומשפטים עלומים.

"המה היוצרים וישבי נטעים וגדרה"

בדהי"א ד כתובה רשימת הדורות של שבט יהודה – זהו ההקשר של הפסוקים האלה. יש שם שני פסוקים, זה אחר זה, מאד מיסתוריים, שמתחננים לפירוש על פי סוד כי אין להם

ו. **מציאות תהליך לב מח** (ד הפירושים הראשונים של חז"ל ל"במי נמלך" מלמטה למעלה כנגד ה־ו־ה־י) = 1092 = 42 פע' 26 (מספר האזכרות בתפילין) וביחד עם שם **הוי'** (**מציאות־ה** וכו') = 1118 = "**שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד**".

ז. "בצלמנו" הוא סוד "זה" ("זה הדבר אשר צוה הוי'"), נבואת משה באספקלריא המאירה ("תורה **צוה לנו משה**" ר"ת **צלם**) ו"כדמותנו" הוא סוד "כה" ("כה אמר הוי'"), נבואת שאר הנביאים באספקלריא דלא נהרא. **צלם** = **א** פעמים **ד** פעמים **ם**, **אדם**. **דמות** = **י** פעמים **אדם**. צלם במילוי (**צדיק למד מם**) = **משיח**. דמות במילוי (**דלת מם וו תו**) = **עץ הדעת טוב ורע**. בצלמנו במילוי (**בית צדיק למד מם נון וו**) = 888 = 24 פעמים **יחידה**. כדמותנו במילוי (**כף דלת מם וו תו נון וו**) = 1150 = 50 פעמים **חיה**. המכפילים – 24 50 – עולים יחד **יחידה**.

ח. רות רבה ב, א.

משמעות בדרך הפשט. אולי אפשר להבין בהם כל מלה לחוד, אבל לא את המשמעות הכללית.

הפסוק השני מביניהם מתחיל "המה היוצרים". יש שלשה לשונות של בריאה – בריאה, יצירה ועשיה. כאן מופיע הלשון האמצעי. כשה' ברא את האדם, בפרק הראשון של בראשית, כתוב לשון בריאה ("ויברא אלהים את האדם בצלמו וגו'"), אבל בפרק השני כתוב לשון יצירה – "וייצר הוי' אלהים את האדם עפר מן האדמה", הוא יצר אותו עפר מן האדמה ואז נפח באפיו נשמת חיים. גם כאן מופיע לשון יצירה – "המה היוצרים" – על מי מדובר? מה הכוונה?

הפסוק ממשיך "וישבי נטעים וגדרה" – "יושבי נטעים" שייך לנטיעת צמחים ו"גדרה" לשון גדר (כמו שקראנו בפרשת בלק "גדר מזה וגדר מזה", זו הפעם הראשונה ששרש זה מופיע בתנ"ך) וגם רומז לגדרות צאן (ביטוי שקראנו בשבת בפרשת השבוע; השרש **גדר**[ט] מופיע חמש פעמים בכל חמשת חומשי תורה, ב"פ "גדר" הנ"ל וג"פ "גדרת צאן" בפרשת מטות). היוצרים יושבים בין הנטעים ובתוך הגדרות, גדרות צאן.

"עם המלך במלאכתו ישבו שם"

אז כתוב "עם המלך במלאכתו ישבו שם". מה זה אומר? הסיום, "עם המלך במלאכתו ישבו שם", מתייחס למלאכה של המלך – מלאכת הבריאה, מלאכתו של מלך מלכי המלכים הקב"ה. "ישבו שם" – יחד איתו. לשבת הוא גם במובן של התבוננות עד למסקנה, ליישב דבר.

כאן, זהו הפסוק השני בכל התנ"ך בו שואלים חז"ל מי היה עם הקב"ה כאשר הוא ברא את העולם. כתוב כאן "עם המלך במלאכתו ישבו שם". כמו שראינו לעיל לגבי "נעשה אדם", גם כאן יש כמה פירושים "במי נמלך" (מי ישב יחד עם המלך במלאכתו), ביניהם גם הפירוש הרביעי שהזכרנו קודם: "בנשמתן של צדיקים" – הם ישבו שם וגם עזרו לה', כביכול, לבחור ולהחליט סופית לברוא את העולם.

על כך דורשים גם את תחלת הפסוק, "המה היוצרים". בעברית יוצר מתפרש על יצירה בכלל, אך בפרטיות הוא בא במשמעות של קדר. כמו שאמרנו קודם על "וייצר הוי' אלהים את האדם עפר מן האדמה", ה' פעל כמו קדר – הוא גבל מהאדמה חימר שנח לעצב אותו ואז יצר ממנו את האדם. גוף האדם (לפני שה' נפח בו נשמת חיים) נדמה לכלי חרס שיצר ה' (וכמו שאומרים בפיוט של תפלת "כל נדרי" – "כי הנה כחומר ביד היוצר... כן אנחנו בידך..."). גם כאן, הפשט של "המה היוצרים" הוא שהם קדרים, והם גם נוטעים וגם רועי צאן – יש להם את כל המקצועות (לפי סדר עולה מהדומם לצומח לחי, ראה בפירוש המלבי"ם לפסוק זה).

ט. בשרש **גדר** יש שער **גר** (ורות היא אב־הטיפוס של כל גרי הצדק, כדלקמן בפנים), **דר** (לשון דיר, שהוא גדרת צאן כנזכר בפנים, וסוד דירה בתחתונים) ו־**גד** (שפירושו מזל, והרי "אין מזל לישראל", וכל מי שיש לו זיקה לאין, בטול, כמו רות, שייך לישראל – וראה עוד לקמן הערה יא).

לפי פירוש חז"ל, הישיבה בין הצמחים היא נוכחות נשמות הצדיקים לפני הבריאה, בגן עדן, "ישבי נטעים" (כמו שנאמר בתחלת הבריאה, "ויטע הוי' אלהים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר"). הם "ישבי נטעים וגדרה" – "גדרה" בלשון הקדש זו גם לשון הגדרה, הם מגדירים דברים. מה המקור של ההגדרות? התורה[א]. לכן אחד הפירושים בחז"ל[ב] שמדובר בסנהדרין, המגדירים את הגבולות של התורה, של הטוב לעומת הרע (ובכך "גודרין את פרצותיהן של ישראל").

אם כן, כעת יש לנו שני מקורות לכך שהצדיקים ישבו עם ה' בבריאה. אחד, בתורה שכתוב "נעשה אדם", לשון רבים, רמז לנשמות הצדיקים שה' התייעץ אתן, וכעת עוד מקור בדברי הימים.

ג. גבורי מגלת רות בפסוקי דברי הימים

עצת רות "עם המלך במלאכתו"

אבל בגמרא[ב] ובמדרש[ג] יש עוד פירוש לפסוק בדברי הימים, לפיו ה' נמלך לא רק בנשמותיהם של צדיקים בכלל, אלא בפרט

י. בראשית רבה ח, ז.

יא. **גדר** בגימטריא **אין סוף** – לכאורה דבר והיפוכו, אך הוא סוד גדרות התורה ("תורה אור", **אור** בגימטריא **אין סוף**), על דרך דרשת חז"ל כי "**אנכי**" הוא "**אנא נפשי כתבית יהבית**", בלי גבול בגבול דווקא. לכן דרשו חז"ל כי "וגדרה" היינו הסנהדרין שגודרין פרצותיהן של ישראל (כדלקמן בפנים) – כנגד הפריצה הטובה ("ופרצת" עד אין סוף, "יפוצו מעינתיך חוצה") יש פרצה רעה שצריך לגדור בכח התורה, כדי שהבלי־גבול יוכל להאיר כדבעי בתוך הגבול). בפרשת מטות גדרות הצאן שייכות לשבטים **גד וראובן**, נוטריקון **גדר** (והם החשיבו את גדרות הצאן עצמיות יותר מילדיהם). **גד ראובן** = **צמצום** (לא צמצום כפשוטו, לשון סילוק, אלא צמצום לשון ריכוז, של צמצום הבלי גבול בגבול, על דרך "צמצם שכינתו בין שני בדי ארון").
צאן לשון "צאינה וראינה", שפירש אדמו"ר הזקן 'צא אני וראה אין', וכפי שנתבאר בהתוועדות כ"ז תמוז ש"ז היינו כחו של האדם לצאת מעצמו כדי לראות באמת את (בחינת האין של) הזולת – ראיה המולידה אהבה (ממבט ראשון). ראובן, לשון ראיה, הוא כח הראיה (ובפרט ראית הבן שנולד זה עתה, ומעורר אהבה ממבט ראשון) המעוררת אהבה (שהרי ראובן בשבטים הוא כנגד אברהם באבות), 'ראה אין', ואילו גד, החלוץ העיקרי (כברכת יעקב "גד גדוד יגודנו והוא יגוד עקב"), הוא כחו של האדם לצאת־להחלץ מעצמו במסירות נפש, 'צא אני'.
כפי שהוזכר, **גדר** עולה **אור** (בהכאת אותיות: **גדר** – **ג** פעמים **ד** פעמים **ר** – עולה 2400, **אור** – **א** פעמים **ו** פעמים **ר** – עולה 1200, כך שהיחס ביניהם הוא בסוד "שלם וחצי", ושניהם יחד עולים 3600, 60^2, **כלי** ברבוע, בסוד מהתעבות האורות – סוד השרש **גדר** בגימטריא **אור** – נתהוו הכלים). אם כן, מתאים להקביל את **ה** פעמים **גדר** בתורה (פעמיים בפרשת בלק ושלש פעמים בפרשת מטות, כנ"ל בפנים) כנגד **ה** פעמים **אור** ב"יום אחד" של מעשה בראשית (וגם הם מתחלקים ל־**ב** ו־**ג** כמו כאן, פעמיים אור ללא אותיות שימושי, אור אור, ואח"כ האור האור לאור).
והנה, גם הפסוק "**ויטע הוי' אלהים**", אותו מביאים חז"ל כהסבר ל"ישבי נטעים", עולה **גדר**, סוד "וישבי נטעים וגדרה". כל הביטוי "**ויטע הוי' אלהים גן בעדן מקדם**" = 570 = ו"פ **ויטע** (**יט**, **חוה**, בתוך **ד** פעמים **יט** = ה"פ **יט**, **מלכה** כו'), דהיינו שהוא הערך הממוצע של כל תבה!

יב. בבא בתרא צא, ב.

יג. רות רבה ב, ב. ספרי בהעלתך כ.

בנשמה אחת, שבמובן מסוים היא הנשמה הכי כוללת של נשמות הצדיקים לענין בריאת העולם והאדם, הנשמה הכי קשורה לתכלית בריאת העולם. "עם המלך במלאכתו" מכוון לנשמה אחת, שאנחנו מכירים מקודם, אך לעולם לא היינו מנחשים שמדובר בה. לא נשמה של איש אלא של אשה – נשמתה של רות המואביה[יד] (ורמז נאה: שני המקורות לכך שה' נמלך לפני הבריאה – "**נעשה אדם**" ו"**עם המלך**" – עולים **רות המואביה**!). היא לא רק נשמה מישראל, היא אב־הטיפוס של גיורת צדק[טו].

מרות בא דוד המלך ומדוד המלך בא מלך המשיח. כל העולם נברא להביא אותנו, את כל האנושות, כל המציאות, לימות המשיח – ימים של טוב ושלום ואור. לשם כך ה' ברא את העולם. מי הנשמה שממנה הקב"ה נטל עצה מתוך כל נשמות הצדיקים? היא זו שישבה עם ה' לפני הבריאה וה' התייעץ איתה על הבריאה.

שש דמויות מגלת רות

למעשה, כל הדמויות של מגלת רות רמוזות כאן בשמות סודיים שלא היינו מנחשים ששייכים למגלת רות. מי הן שש הדמויות העיקריות של מגלת רות?

יש את המשפחה המקורית של אלימלך, משפחה מאד מבוססת שעוזבת את הארץ, כמו רב־חובל שעוזב את האניה. חז"ל[טז] גם אומרים שהיה להם את הכח להתפלל על עם ישראל ולהביא גאולה, לבטל את הרעב, אבל הם לא עשו זאת. יש את האבא והאמא, אלימלך ונעמי, ושני הבנים, מחלון וכליון. האבא מת. שני הבנים התחתנו עם נשים מואביות, למעשה הם מתבוללים, ואז גם הבנים מתו.

אז האמא, נעמי, שומעת שה' פקד את עמו והיא חוזרת ליהודה, לבית לחם, לבית שלה. שתי כלותיה רוצות להצטרף אליה, אבל היא מנסה למנוע אותן בטענה שאין להן עתיד איתה. כלה אחת השתכנעה וחזרה הביתה, לתרבות שלה (לע"ז שלה ולפריצות שלה), אבל השניה – רות – "דבקה בה" בחזקה ואמרה שלא משנה מה יקרה אתי אני איתך, "אל אשר תלכי אלך, ובאשר תליני אלין, עמך עמי ואלהיך אלהי. באשר תמותי אמות ושם אקבר", שום דבר לא יפריד בינינו, בין נשמותינו.

הסיפור ממשיך, איך הן פוגשות את קרוב המשפחה, גואל המשפחה בכח, בעז, ואיך שרות התחתנה אתו ונולד להם בן, עובד, אביו של ישי, אביו של דוד המלך, אביו של שלמה המלך ומהם מגיע מלך המשיח.

יד. "במי נמלך" לשון מלכות, לכן מתבקש שהמלך (בכח, שהרי "אין מלך בלא עם") נמלך במי שייך בעצם לבחינת המלכות – ברות, שהיא "אם המלך" (פנימיות "עם המלך", כנודע ש־**א** היא פנימיות **ע** בכל מקום), "אמה [מקורה] של מלכות". **רות מלך** עולה **עתיק יומין** (בסוד "והדברים עתיקים", "עתיק יומיא אמרן", כדלקמן בפנים) העולה "**המלך יעננו ביום קראנו**" (בהכאה פרטית – **ר** פעמים מ, **ו** פעמים **ל**, **ת** פעמים **ך** – עולה 16180, **י** פעמים הקבוע של חתך הזהב שהוא יפי המלכות, כנודע, בסוד מתנת החן במלכות).

טו. **רות־גיורת** עולה **יהודי** ברבוע ("זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר" וכו').

טז. בבא בתרא צא, א.

זהו הסיפור של מגלת רות. יש שש דמויות עיקריות בסיפור – אלימלך, נעמי, מחלון, כליון, בעז, רות. על פי חז"ל, כל הדמויות האלה מופיעות בשמות אחרים כאן בדברי הימים, בפסוקים שמסתיימים "עם המלך במלאכתו ישבו שם".

"והדברים עתיקים" – סיפור מלפני הצמצום

נקרא כעת את הפסוק הקודם, לפני "המה היוצרים וגו'": הפסוק מתחיל "ויוקים ואנשי כזבא" – מישהו שנקרא יוקים, ואנשי מקום (כפר או עיר) שנקרא כזבא. אחר כך כתוב "ויואש ושרף". לכאורה אלה שמות של אנשים שלא הופיעו קודם בתנ"ך ואיננו יודעים מי הם ומאיפה הם, עליהם כתוב "אשר בעלו למואב", שהם התחתנו למואב. זה כבר רמז. שני האנשים האלה התחתנו עם מואב – זה רמז מאד ברור. שני האנשים האלה, שנקראים בדברי הימים יואש ושרף, צריכים להיות מחלון וכליון, שהתחתנו עם בנות מואב. אחר כך יש עוד שם, שאיננו יודעים מי הוא, "וישֵׁבי לחם" – מישהו שהוא 'חוזר ללחם', מאד קרוב ל"בית לחם", כך שהפסוק רומז למישהו שעזב את בית לחם וחוזר לבית לחם.

אז כתוב ביטוי, שהוא אולי העמוק מכל – "והדברים עתיקים"[יז]. כל מה שמסופר בפסוק הזה, ובפסוק שיבוא, הוא "דברים עתיקים", 'סיפורים עתיקים'. אין משהו דומה לביטוי הזה בכל התנ"ך, "והדברים עתיקים". בהרבה ספרי קבלה כשמוסבר משהו מאד עמוק וסודי מצטטים את המילים "והדברים עתיקים" – דע שמה שמדובר עליו כעת הוא 'עתיק'. אחד מכינויי ה' עצמו הוא "עתיק יומין". לכן הביטוי "והדברים עתיקים" רומז שהדברים באים מ"עתיק יומין". בקבלה, מכל הכינויים של ה' עתיק יומין הוא הגבוה ביותר.

חז"ל[יב] מפרשים שאת הדברים האלה "עתיק יומיא אמרן" – המסופר בפסוקים האלה נאמרו על ידי "עתיק יומין". מה "עתיק יומין" מתכוון בהקשר הזה? שהפסוקים שכאן מדברים על דברים ששייכים לתכלית הבריאה, שהסבה הכי עמוקה לבריאה מתגלה פה, בכל השמות המסתוריים האלה. מה שכתוב כאן מדבר על סיפורה של רות בעולם הזה, אבל הסיפור האמתי שמאחורי זה הוא "דברים עתיקים", דברים ש"עתיק יומיא אמרן", סיפור שמתרחש באור אין סוף שלפני הבריאה.

יוקים – אלימלך שקם ועזב עם רכושו

בפסוק הזה, לפני הפסוק השני שמתחיל "המה היוצרים", רמוזות ארבע הדמויות הראשונות של מגלת רות. השם הראשון כאן

יז. "**והדברים עתיקים**" עולה שני שמות קודמים בפסוק – **יואש שרף** (**שרף** עולה **עתיק** והשאר עולה **יואש**) – וכן עולה **בלק עגלון רות** (שושלת המלכים הגוים מהם יצאה רות, על דרך "והנה רבקה יצאת" מבין הקליפות; אם כן, יש כאן רמז לקשר מיוחד של רות לרבקה אמנו, מבין האמהות, והרמז: **רבקה רות** בגימטריא **בראשית**). דוד המלך אמר "ואני **בער** ולא אדע" – רמז לכך ששרשו **בבלק־עגלון־רות** (כאשר על המלכים הגוים נאמר "אל אחר איסתריס ולא עביד פירין" – אין בהם דעת, ולכן "ולא אדע").

הוא "ויוקים" – המלה יוקים באה מהמלה יקום, שמשמעותו רכוש (בעברית המודרנית יקום הוא גם העולם כולו, היינו רכושו של הבורא יתברך), וגם מלשון קימה. חז"ל אומרים שיוקים הוא כאן כינוי לאלימלך, הדמות הראשונה במגלת רות. הוא היה מאד עשיר, וחז"ל אומרים – כפי שהזכרנו קודם – שחטא כשעזב את הארץ, כקברניט שעזב את הספינה, וגם בכך שלא התפלל על הדור. הוא לקח את כל הרכוש שלו, ה"יקום", קם ועזב, לכן הוא נקרא "יוקים". הוא לקח כל מה שהיה לו, כל חשבונות הבנק, קם ועזב – יוקים.

"ואנשי כזבא יואש ושרף" – האכזבה, היאוש והכליון של מחלון ואלימלך

אחר כך כתוב "אנשי כזבא". כזבא היא איזו עיר, אבל צריך לחשוב מה משמעות המלה. כזבא אומר כזב, שקר, ובגון קצת אחר, גם לשון אכזבה – זו אותה מלה בעברית. זה תיאור לשני הבנים – עוד לפני הזכרת השמות שלהם, יואש ושרף – שאומר שהאנשים האלה עזבו, שקרו לעם שלהם, כי הם לא האמינו, כפי שנראה, שה' יושיע את העם שלו. הם אבדו את התקוה.

איך רואים שהשקר והאכזבה באים מאבוד התקווה? מהשמות שלהם יואש ושרף. יואש בא מהמלה יאוש – איבוד תקוה. יואש הוא הבן הראשון, מחלון, ולמה הוא נקרא בדברי הימים יואש? לפי ש"נתייאשו מן הגאולה". כל אחד משני השמות הוא לאחד משני הבנים, אבל חז"ל אומרים שכל שם רומז לשניהם – יש ביניהם התכללות, מה שנקרא היום במדע 'שזירה', כל מה שקורה לחלקיק אחד חווה גם החלקיק השני. שוב, מחלון נקרא יואש כי שני האחים יחד "נתייאשו מן הגאולה". עזיבת עם ישראל מבטאת יאוש וחתונה עם נכריות מבטאת יאוש.

השם השני הוא שרף, לשון שריפה (אומרים על מישהו 'גמור' שהוא 'שרוף'), כמו השם השני שלו, כליון – לשון כליה (יואש הוא גם לשון אש, בה נשרף שרף – ביאוש נמצא יסוד האש המכלה את הכל). יש שתי אפשרויות, או שהוא התחייב שריפה או שהוא שרוף. חז"ל דורשים ש"נתחייבו שריפה למקום" – גם כאן הדרשה היא על שניהם יחד (הם 'שזורים'), ומוסיפים שבעזיבת הארץ ובהתבוללות כאילו הם שרפו את כל התורה כולה. אף על פי כן, אלה שתי נשמות מאד גבוהות שצריכות תיקון.

אחרי שרות התחתנה עם בעז ונולדו להם עובד וממנו ישי ודוד ושלמה עד משיח – לפי קבלה הכל חזר ונעשה תיקון לנשמות האלה, מחלון וכליון. הם נשמות מאד גבוהות, ונשמות גבוהות יכולות גם לחטוא ולהתחייב שריפה. למעשה, כשמתו, הם בפועל, כפשוטו, נשרפו־נגמרו.

"וישֻבִי לחם" – נעמי השבה לבית לחם

אחר כתוב "וישֻבִי לחם", שרומז למי שחזרה לבית לחם – למי הכוונה? לנעמי. באה איתה רות, אבל רות מגיעה בפעם הראשונה ונעמי היא החוזרת, לכן היא נקראת החוזרת לבית לחם. נעמי היא דמות האם, פרצוף אמא, שכנגד ה־ה עילאה שבשם, שהיא גם הכח של תשובה (ככתוב בספר הזהר וכמוזכר לעיל) – הכח

לשוב, לחזור הביתה. בתנ"ך רוב ההופעות של שרש **שוב** הן במובן של שיבה לארץ ישראל. בהרבה פסוקים הכוונה היא גם חזרה לה'. חזרה לה' וחזרה לארץ הולכות יחד בלשון התנ"ך. החוזרת כאן היא נעמי – היא חוזרת לבית לחם, המקום בו עתיד להוולד דוד, שממנו צומח מלך המשיח. היא היוזמת והסבה של נישואי בעז לרות ומשם נולד עובד וישי ודוד ושלמה ומשיח"[ח].

"המה היוצרים... עם המלך במלאכתו ישבו שם" – בעז ורות

המלים הבאות הן "המה היוצרים" – מי היוצרים? חז"ל אומרים שהכוונה לבעז ורות"[ט], ובפרט בעז, והמלים המסיימות, "עם המלך במלאכתו ישבו שם", רומזות בפרט לרות. גם כאן יש שזירה, מתחיל "המה היוצרים", מתייחס לבעז ורות אבל בפרט לבעז, ו"עם המלך במלאכתו ישבו שם" גם מתייחס לבעז ורות, אבל בפרט לרות. מכאן יוצא שהקב"ה לקח עצה מרות לברוא את העולם, לברוא את האדם. זה משהו מדהים על האישיות, הצלם והדמות, שברות[כ], "אמה של מלכות".

ד. שליחות דורנו – לקרב את הגרים

העולם נברא בשביל גרים

עד כאן, מה זה מלמד אותנו? השורה התחתונה היא שהעולם נברא לא רק בשביל נשמותיהם של ישראל המיוחסות אלא בשביל נשמותיהם של גרי צדק. משיח יכול לבוא רק מגרי צדק. הרבה צדיקים גדולים לימדו אותנו שעד שכל הנשמות של גרי הצדק בפוטנציה ימצאו את השרש האבוד־לגמרי שלהן, יתגיירו, לא יכולה לבוא הגאולה. כשיהודי לא מקבל חינוך יהודי, שהוא רחוק מהיהדות, הוא צריך למצוא את הדרך – שמישהו יאיר את עיניו למצוא את דרכו חזרה – וק"ו למי שאינו יהודי, שלגמרי רחוק ומסולק מאמונה אמתית בה' אחד, ב"שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד".

התופעה המדהימה ביותר שה' ברא בעולם לכבודו היא נשמה של גר. לכן הרמב"ם עצמו אומר שה' אוהב גרים יותר אפילו מנשמות ישראל. לכן ביחס לגר גם עלינו מוטלות שתי מצוות עשה – אהבת ישראל ("ואהבת לרעך כמוך") ואהבת הגר ("ואהבתם את הגר"). אב הטיפוס של גרי־צדק הוא רות. מה זה מלמד אותנו? המשיח בא דווקא מרות, הגיורת.

יח. **בעז רות** (מהם יוצאים) **עובד ישי דוד שלמה משיח** (**ז שמות המתחלקים – בחלוקת זהב – ל־ב הורים המולידים במשך הדורות ה צאצאים חשובים**) **עולים דוד פעמים אלימלך** (1834, התמניון של **דוד**, גוף משוכלל ביותר!). ר"ת של הדורות, **עובד ישי דוד שלמה משיח, עולים משיח בן דוד.**

יט. **גדרות צאן** (או "**וגדרת צאן**", כפי שכתוב בפסוק) – הרמוזים ב"גדרה", כנ"ל – עולה **בעז רות המואביה!**

כ. "**נעשה אדם בצלמנו כדמותנו**" (העולה ב"פ "**גדרת** [צאן]", **רות** ע"ה) ועוד **רות** עולה 1820, **סוד** פעמים **הוי'**, שהוא מספר אזכרות שם הוי' בכל התורה, כנודע.

פוטנציאל הגיור הטמון בבני זוג נוכרים של יהודים

יש שתי כלות, רות וערפה. ערפה, כפי שאמרנו קודם, גם רצתה לבוא עם נעמי ולהתקרב לעם ישראל, אבל נעמי דחתה אותן וערפה נפרדה ממנה באהבה רבה – לפני שהיא עזבה היא חבקה ונשקה אותה ונפרדה ממנה בבכי. נעמי היא לשון נעימות, וגם הפרידה מערפה נעשתה בנעימות, בנשיקות ובבכי – בכל זאת היא עזבה, חזרה הביתה (לע"ז שלה כנ"ל). השניה היא רות שהגיירה. מה אנחנו לומדים מזה בהקשר המודרני? אולי אפשר להסיק מכך שלאחת מכל שתי נשים גויות שנשואות ליהודים יש פוטנציאל להתגייר. בהתבוללות יש חמשים אחוז פוטינציאל של גיור. הכל בהשגחה פרטית, גם החטאים והדברים הרעים שקורים מכוונים מה' הטוב בהשגחה הפרטית.

איך חז"ל מפרשים "והדברים עתיקים"? הכוונה שיש כאן שתי נשמות גדולות שעזבו את הבית, את העם ואת הארץ ומאחת מהן בא המשיח – זה הסיפור העתיק ביותר של כל התנ"ך. רק במחשבה ובלב של ה' כזה דבר יכול לקרות. שוב, באחת משתי נשים לא־יהודיות שמתחתנות עם בחורים יהודיים יש פוטנציאל להתגייר – כמו רות. אחת חזרה לארצה ואחת דבקה בנעמי במסירות נפש וחזרה אתה לבית לחם.

קירוב גרים בדרכי נעם

בדור שלנו יש שליחות הכי חשובה, שלא יכלה להיות בדורות הקודמים מבחינה חברתית. בדורות הקודמים היה קשה, אבל היום אפשר לחזק מי שיש לו פוטנציאל לגיור כדי להביא את המשיח. זה מה שצריך ללמוד מרות – וזו הסבה שהקדשנו לה את השיעור הקודם והיום את השיעור הזה – יש בדור הזה הרבה 'רות' סביב העולם שראויות להתקרב לעם ישראל. הן מתגיירות ומתחתנות ומשיח נולד בזכותן. איך עושים זאת? איך יודעים מי לדחות ומי לקרב? זאת צריכים ללמוד מנעמי. השם נעמי רומז לפסוק "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום" – דרכי התורה הן נעימות. שה' יעזור שנלמד מהסיפור הזה. יש עוד הרבה מאד רמזים ללמוד מהסיפור הזה.

רמזי שש הדמויות

חז"ל אומרים שפרפראות לתורה הן גימטריאות. נקח את כל ששת השמות – **אלימלך נעמי מחלון כליון בעז רות**[כא] – ונצרף אותם לשמות הנסתרים שלהם בדברי הימים, **יוקים, יואש** (ממנו לומדים לעולם לא להתייאש; רבי נחמן אומר שהמתייאש הוא

כא. ששת השמות הללו עולים 1236 (פעמיים 618, חתך זהב, וראה בהערה כב), 6 פעמים 206, **ו צירופי דבר** (היינו שהוא הערך הממוצע של הששה), כולם נשמות של דברים־מנהיגים. נבואת משה על ידם – "זה הדבר אשר צוה הוי'". והנה, 1236 עולה **משה** ועוד **משה־אהרן־מרים** העולים "**שלשה דברים**" וכו'. בתחלה זכו ישראל לשלש מתנות בזכות שלשת הרועים, ולאחר הסתלקות אהרן ומרים הכל חזר בזכות משה לבד, לכן מוסיפים אותו שוב (בסוד "'משה משה' לא פסיק טעמא בגוויהו").

טפש; רבי נחמן אמר "אין שום יאוש בעולם כלל" ובסגנון החב"די כתוב "אין אבוד"), **שרף** (יש עוד דרשה בחז"ל, שאדם צריך להיות מוכן להשרף לכבוד ה' – הפוך מכליון), **ישבי לחם, המה היוצרים, עם המלך במלאכתו ישבו שם**[כב]. כשמחברים הכל מקבלים 4472 שעולה 4 פעמים 1118, המספר הראשון שמתחלק גם ב־**הוי'** וגם ב־**אלהים**, ששוה "**שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד**".

כל השמות האלה אומרים ד"פ "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד". בכל יום אנחנו אומרים ד"פ שמע ישראל – פעמיים בבקר ופעמיים בערב. בקבלה מוסבר שארבע הפעמים האלה בעצמן מקבילות לארבע אותיות שם הוי' ב"ה. תכלית המכוון כאן היא "הוי' אלהינו הוי' אחד", שרש"י אומר שבזמן הזה "הוי' אלהינו" אך לעתיד לבוא "הוי' אחד" לכל האומות, כל האומות יכירו את אחדות ה'.

כל זה כלול בסיפור המסתורי של רות. נתפלל ונקוה שבמהרה בימינו כל נשמות ישראל וכל הנשמות הצדיקות בכל העולם כולו תחזורנה להתאחד עם ה' ועם התורה.

עיונים בסיפורי צדיקים
לכבוד יומא דהילולא רבה של מורינו הבעל שם טוב

הסתלקות הבעש"ט[א]

בכל מימד של המציאות ישנה דרך לעלות מדרגה לדרגה. לפני פטירתו גילה הבעש"ט לתלמידיו מהי הדרך לעלות ולהתעלות, לטפס בלי כוונה.

מנהג מורנו הבעש"ט היה בכל יום חג שבועות לארח את תלמידיו ובעלי בתים מהעיר מז'יבוז' אחר תפלת יום טוב לקידוש והיה אומר כמנהג הסוחרים הגומרים עסק טוב, אני נותן משקה עבור קבלת התורה.

כן היה ביום ד', יום ראשון של שבועות שנת תק"כ בו הסתלק הבעש"ט. הוא התפלל תפלת יום טוב בזמנה, אבל סבל מכאובים בקיבתו. לאחר התפלה שלח להביא את תלמידיו ומקושריו, ואחרי כן באו כל אנשי העיר לקבל את פניו ביום טוב.

ציוה הבעש"ט למשרת שיביא יי"ש מעד במידה גדולה, אך הוא הביא

כב. ששת הכינויים הללו עולים 3236 (פעמיים 1618, הקבוע של חתך זהב, היינו שגם בשמות וגם בכינויים יש יחסי חתך זהב שלמות החן והיפי!) – תוספת של 2000 על השמות המקוריים (כנ"ל הערה כא), סוד ה־ב רבתי של בראשית, טעם הבריאה, סוד "במי נמלך".

א. רשימות דברים ד קטע סה, עמ' עד.

במידה קטנה ואמר הבעש"ט שזהו דבר הכתוב "אין שלטון ביום המוות"[ב]. אפילו המשרת שלי אינו שומע בקולי. לאחר הקידוש אכל סעודת יום טוב וסבל מהקיבה והיה צריך ללכת כמה פעמים לבית הכסא. רצה המשרת ללכת אחריו ואמר הבעש"ט מה יום מיומיים שאתה הולך אחרי.

הלך רבי נחמן מהורדונקה להתפלל עבור הבעש"ט אשר אמר: לחינם הוא מרעיש עולמות. אם היה יכול להיכנס בפתח זה שהייתי רגיל להיכנס היה פועל ישועות.

יש פתחים רבים בשמים להיכנס אליהם וכל פתח מביא למקום אחר. למתפלל יש הרבה פתחים. לפי ההכנה של הלב – "הכון לקראת אלקיך ישראל", הכון אותיות כונה, כך מוצאים את הפתח. בקבלה הפתח מבטא חכמה – "פתח רבי פלוני". הפתח שאליו האדם נכנס תלוי במידת חכמתו. גם בתפלה צריך לכוון לנקודה של חכמה יהודית. הרי הוא יהודי והדבר שהכי מאפיין יהודי זו החכמה. גם בתפלה שהיא השתפכות הנפש לגמרי, תחינה וצעקה לה', גם כאן יש איזה פתח – נקודת חכמה. נקודת חכמה היא ביטול. הבעש"ט אומר שאם היה רבי נחמן מהורדונקה היה נכנס בפתח שלו היה פועל ישועות. כתוב הרבה פעמים במדרש וב"זוהר" "פתח רבי פלוני". ללא הפתיחה לא יכול החכם לומר תורה. כל אמירת התורה תלויה בפתיחת הצינור הרוחני. יש פתיחה בשכל ויש את הפתיחה של המילה הראשונה היוצאת מהפה. יש מושג בחז"ל של "תפילתי שגורה בפי" שהיא 'רצה' כל הזמן. קודם כל התפלה נפתחת ורק אחר כך היא שגורה ו'רצה'. יש שתי פתיחות: פתיחה בראש ופתיחה בפה, אחר כך זה 'רץ' ושגור על דרך הכנעה הבדלה המתקה. פתיחה בראש זהו הביטול, פתיחה בפה – מציאת המילה הנכונה להתחיל בתפלה (או הדרוש). המתקה היא הריצה אח"כ.

כאשר ישב על מיטתו אמר שיעמדו סביב מיטתו ואמר להם דברי תורה אודות עמוד שעולים בו מגן עדן התחתון לגן עדן העליון וכן הוא בכל עולם ועולם. יש שלושה דברים הנקראים עש"ן – עולם שנה נפש בכל אחד מהעולמות, ובכל אחד ואחד מהעולמות בשלושה דברים הללו יש עמוד שעולים עליו מעולם לעולם, וכן בנפש וכן בזמן.

שאלו התלמידים מדוע הוא אינו מצוה לבנו לבוא כעת. ענה הבעש"ט כי הוא ישן (משום שלא האמין שיסתלק אביו). תלמידי הבעש"ט העירו אותו ואמרו לו כי אביו הקדוש אמר שבודאי היום יסתלק והתעורר הבן והלך אל אביו הבעש"ט והתחיל לבכות.

אביו אמר לו: דע בני שהמשכתי לך נשמה גבוהה וקדושה ואינך צריך לדבר מה. אמר הרב צבי: אף על פי כן אמור לי איזה דבר קודם הסתלקותך.

ב. קהלת ח, ח.

התחיל הבעש"ט לדבר אל בנו ואמר בנו שאינו מבין את דבריו. ענה הבעש"ט: תקף לי עלמא ואיני יכול לדבר. הבעש"ט לימד את בנו כוונה שיכוון ויראה את אביו בעת הצורך וכך ילמד אתו. אמר הרב צבי: ומה אעשה אם אשכח את הכוונה? אז אמר לו הבעש"ט סגולה שיזכור ולא ישכח את הכוונות שלימדו.

אחר כך פנה הבעש"ט לסובבים אותו ואמר: אתן לכם סימן. היות שיש בביתי שני שעונים, אחד גדול ואחד קטן, וכאשר יעמדו מלהסתובב תדעו שהסתלקה נשמתי למעלה.

כאשר עמד השעון הסתובבו אנשי סגולתו של הבעש"ט כדי שלא יראו שעמד מלכת והוא אמר לתלמידיו: יודע אני שעמד השעון ואין אני דואג לעצמי כי יודע אני בבירור שאצא מפתח זה ותכף ומיד אכנס בפתח אחר. הוא שכב כמה פעמים וכיוון כוונות ושמעו שהוא אומר את הפסוק "אל תבואני רגל גאוה"[ג] ויותר לא שמעו חיתוך אותיות מפיו. ציוה הבעש"ט לכסותו בסדין והתחיל להזדעזע כמו בשעת עמידת שמונה עשרה.

אחר כך נח מעט ועמד גם השעון הקטן. הנוכחים המתינו זמן ממושך והניחו נוצה תחת חוטמו הקדוש וראו שהסתלק.

אחד מתלמידיו החביבים ר' יעקב קעסלער מחברה קדישא, שציוה עליו הבעש"ט להתעסק בטהרתו ובכל דבר עד הקבר, אמר שראה יציאת נשמתו כשלהבת מראה התכלת.

בודאי יש דברים רבים שראו קודם הסתלקות מורנו הבעש"ט, אך תלמידיו עסקו לכתוב את תורתו ולא ברשימת האותות והמופתים. זכותו יגן להולכים בדרכיו ולכל ישראל יגן אמן סלה.

שלושת עמודי המציאות

העמוד שעליו מדבר הבעש"ט הוא הצדיק בעצמו. כך כתוב ב"ספר הבהיר". הבעש"ט אמר שהוא יכול להפריך כל סברה של למדנות. הדבר מתבאר לפי דבריו כאן. יש עמוד של אמת כפי שמופיע ב"תניא"[ד], העובר דרך גן עדן ודרך כל העולמות, ועובר דרך הנקודה האמצעית של כל דרגה במציאות. שם יש חלל, נקודת אין, כעין גלגל שיש חור באמצעו כדי לשים בו את הציר שהוא האמת.

מי שנמצא בציר פוגע בכל דרגה ודרגה בנקודת האין. בכל מדרגת שכל שהוא מגיע אליה, הוא פוגע בנקודת האין הפנימית וכאילו סותר את השכל על מנת לבנות שכל עמוק ואמיתי יותר. ה"סותר" הוא מלשון **סתרי** תורה.

כדי לעלות לגן העדן העליון צריך להגיע קודם כל לאמצע של המדרגה התחתונה. אז האדם 'נשאב' לחלל העמוד ועולה לגן העדן העליון. יש ווארט בחסידות האומר שאסור לאדם לשאוף להתעלות. הרצון לעלות מדרגה

ג. תהלים לו, יב.

ד. פרק לט.

נובע מישות וחיצוניות וממילא הוא עתיד ליפול. על האדם לשאוף להגיע אל האמצע, להיכן שהוא נמצא.

האמת של האדם היא לא להגיע למדרגה גבוהה יותר, אלא להגיע לנקודה האמצעית. אם הוא מצליח, אז דוקא באמצע לפתע הכל מתאיין. כל הישות של המדרגה באה ל'אין' שלה והאדם נכנס לעמוד החלול ונשאב למעלה ואז כאשר זה מתפשט לגמרי, הוא עולה למדרגה גבוהה יותר. התהליך מתרחש לפי הסדר היסודי של הכנעה־הבדלה־המתקה. ההתקרבות לאמצע, מבלי לשאוף לעלות, זו הכנעה. העלייה בעמוד החלול – הבדלה, ואילו ההגעה למדרגה העליונה היא המתקה.

הבעש"ט דרש על מיטתו את ראשי התיבות עש"ן – עולם שנה נפש. בכל אחד מהעולמות יש עמוד שעולים בו מעולם לעולם, וכך גם במימדי הנפש והזמן. הבעש"ט מחדש בכך שהוא מחבר את מושג העמוד עם מימדי העש"ן. בכל אחד ממימדי המציאות הללו יש את העמוד – עמוד מעולם לעולם, עמוד מזמן לזמן ועמוד מנפש לנפש. לכל מימד בפני עצמו יש את העמוד שלו.

שלושת העמודים קשורים למאמר חז"ל הידוע "על שלושה דברים העולם עומד: על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים"[ה]. ה"תורה" היא כנגד הנפש – רצון ה' שלמעלה מהזמן, כפי שכתוב "והגית בו יומם ולילה"[ו]. ה"עבודה" היא תפילה התלויה בזמן. "גמילות חסדים" היא תיקון העולם, כפי שכתוב "עולם חסד יבנה"[ז]. לכל אחד מהעניינים הללו יש עמוד שעולה מגן עדן לגן עדן גבוה יותר.

יש סיפורים נוספים על עצירת שעונים שהתרחשה בשעת הסתלקות צדיק. השעון הוא דבר רוחני ורגיש ביותר ועל פי הסוד מרמז לש"ע נהורין.

ניגון עצירת

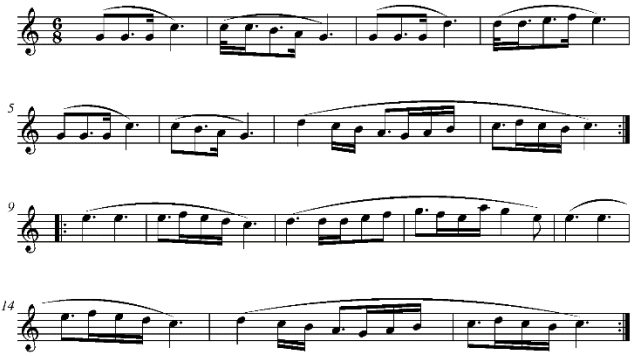

לשמיעת הניגון: http://www.pnimi.org.il/images/mp3/atzeret.mp3

ה. אבות א.

ו. יהושע א, ח.

ז. תהלים פט, ג.

דבר יום ביומו – פרשת במדבר

פרשת במדבר יום ראשון – חומש במדבר

ספר בראשית עוסק בבריאת העולם וסיפורי האבות. ספר שמות: ביציאת מצרים, מתן תורה והמשכן. ספר ויקרא, חוקי הקרבנות והקדושה. ובספר דברים משה רבינו מסכם את התורה, הכנה לביאת הארץ.

ספר במדבר נראה לכאורה פחות מרכזי, הוא עוסק במה שקורה בין־לבין, הרפתקאות המסע במדבר בין יציאת מצרים לערבות מואב. אבל דווקא בסיפורי הדרך הללו יש משהו מאד חשוב! בכל הדורות אנחנו הולכים בדרכים, סיפורי חומש במדבר ותיקוניו חוזרים שוב ושוב.

רמז למרכזיות הספר בחשבון השמות: **במדבר** = 248, כמו **אברהם**. וכל החומשים **בראשית שמות ויקרא במדבר דברים** = 10 פעמים **במדבר**.

לספר במדבר יש שם נוסף: **חומש הפקודים**, כיון שהוא עוסק במפקד בני ישראל. פקידה רומז ליחס פנימי בין איש ואשה (כמו "חייב אדם לפקוד את אשתו"). כל הספר עוסק במתח ביחסים הזוגיים בין הקב"ה וישראל, מתח שצריך לתקן אותו ולהפוך אותו לפקידה, מערכת יחסית מתוקנת.

[שיעור כ"ד אייר תשע"ד]

פרשת במדבר יום שני – בני לוי

לאחר המפקד של כל שבטי ישראל, מתברר שלשבט לוי יש מעמד מיוחד: "אַךְ אֶת מַטֵּה לֵוִי לֹא **תִּפְקֹד** וְאֶת רֹאשָׁם לֹא תִשָּׂא בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְאַתָּה **הַפְקֵד** אֶת הַלְוִיִּם עַל מִשְׁכַּן הָעֵדֻת". עד כאן, לשורש **פקד** היתה משמעות פשוטה של ספירה, ועכשיו מתברר שיש גם תפקיד! לשבט לוי יש תפקיד מיוחד, אבל מכאן עולה שגם המפקד של שאר השבטים קשור לתפקיד.

הדגש על שבט לוי מתחיל כאן ונמשך לאורך כל חומש במדבר. כך אפשר לראות את כל החומשים כשלבים ביצירת עם ישראל: חומש בראשית הוא ספר **האבות**. חומש שמות הוא ספר **הבנים**, הולדת עם ישראל. חומש ויקרא הוא "תורת **כהנים**", בו מודגש תפקיד הכהנים בעבודת הקודש. עכשיו, בחומש במדבר, מודגש התפקיד המיוחד של **הלויים**. ולסיום, ספר דברים עוסק במעמד **ישראל**, מה שנוגע לכל אחד ואחת מעם ישראל ("שמע ישראל") העומדים לנחול את הארץ (לעומת הכהנים והלויים שאינם מקבלים נחלה).

[מעין גנים]

פרשת במדבר יום שלישי – בנים בונים

"אִישׁ עַל דִּגְלוֹ בְּאֹתֹת לְבֵית אֲבֹתָם יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". המניין המפורט של כל השבטים מופיע פעמיים: פעם ראשונה במניין עצמו, כמה יוצאי צבא יש בכל שבט (כפי שקראנו

אתמול), ופעם נוספת עכשיו תוך כדי סדור המחנה. כלומר, בהתחלה יש מניין לשם מניין, ואחר כך מניין לשם בניין.

זהו מאמר חז"ל "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר 'וכל בָּנַיִךְ למודי ה'', אל תקרי בָּנַיִךְ אלא בּוֹנַיִךְ": בהתחלה מתייחסים לבני ישראל פשוט בתור **בנים**, כולם בני מלכים, ואחר־כך הבנים נעשים **בונים**, בונים יחד מבנה מפואר ומשוכלל שבו יש מקום מיוחד וגוון מיוחד לכל אחד.

ההתקדמות הזו ממניין לבניין היא בכוח התורה, שהרי תלמידי־החכמים הם הבונים. ביציאת מצרים, בפסח, אנחנו כבר בנים, אבל כדי להיות בונים צריך להגיע למתן תורה בחג השבועות.

את המעבר מבנים לבונים, מבניין למניין, ניתן ליישם גם ביחס לתורה עצמה, כאשר עוסקים בצד המספרי שלה (כמו מניין בני ישראל אצלנו): למשל, לוקחים פסוק בתורה ומתבוננים במספר האותיות, אחר כך מתבוננים באיזה מבנה מתאים לסדר את המספר הזה (לדוגמה: יש מספרים שמתאים לסדר כריבוע, יש כמשולש ועוד).[א]

[שיעור ראש חודש סיון תשע"ב]

פרשת במדבר יום רביעי – אבא רוחני

"ואלה תולדת אהרן ומשה... ואלה שמות בני אהרן". בניו של משה בכלל לא נזכרים כאן, ובכל זאת נאמר בכותרת "תולדות אהרן ומשה"! מפרש רש"י שבני אהרן נקראו תולדות משה כיון שהוא לימד אותם, "שכל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו". כך מתפרשת המצוה הראשונה "פרו ורבו" גם במשמעות של לימוד – ללמד עוד ועוד תלמידים־בנים.

הרבי מליובאוויטש מסביר שכל רב **כאילו** ילד את התלמיד, אבל אצל משה רבינו התלמידים נקראים בנים ממש. זאת כיון שמשה לא רק מעביר אור שכלי, אלא 'נותן את עצמו' בתוך השפעת הלימוד.

אם משה הוא האב הרוחני של בני אהרן, נמצא שיחסית אליו אהרן הוא כמו האמא (אהרן מלשון הריון). כמו הרמז בשמותיהם: **א**הרן **מ**שה ראשי תבות **אם**.

[עמודיה שבעה]

א. יש עולם הקנין, עולם הבנין, עולם המנין ועולם הענין. עולם הקנין הוא עולם האצילות, שבו הכל קנוי לה', ללא מודעות נפרדת (כמבואר על "ברוך קונך" בקידוש לבנה); עולם הבנין הוא עולם הבריאה (אמא־בינה מקננא בכורסיא, עולם הכסא, הבריאה), "בורא עולם בקנין [עולם האצילות] השלם זה הבנין [בבריאה]"; עולם המנין הוא עולם היצירה (בו יש התפרדות קצוות), ועולם הענין הוא עולם העשיה, כמטבע הלשון בספר קהלת על "הענין" בעולם הזה. נמצא שהעליה ממנין לבנין היא מעולם היצירה, מדות, לעולם הבריאה, שכל – והיינו העליה בדברי רבי עקיבא מ"חביבין ישראל שנקראו בנים למקום [בניך]" ל"חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה [ואז הם 'בונך']".

פרשת במדבר יום חמישי – שמירת המקדש

"וְהַחֹנִים לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן קֵדְמָה לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד מִזְרָחָה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו שֹׁמְרִים מִשְׁמֶרֶת הַמִּקְדָּשׁ לְמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת". חניית הלויים סביב למשכן מוגדרת כשמירה, וזהו אחד המקורות בהלכה למצות שמירת המקדש הנוהגת לדורות.

כמה מגדולי הפוסקים סוברים שמצות שמירת המקדש שייכת בעיקרון גם כיום, כאשר המקדש חרב, כיון שקדושת המקום לא בטלה, ולכן עלינו להציב שומרים לכבוד המקום הקדוש ולהזהיר שלא להיכנס אליו בטומאה וכדו'.

לפני כמאה חמישים שנה, עלה לירושלים יהודי בשם הרב משה גלבשטיין, שהיה תלמידו של הרבי הצמח צדק, והתעורר לחידוש מצות שמירת המקדש. בספרו "משכנות לאביר יעקב" מספר הרב גלבשטיין מה שמסר לו הצמח צדק על ידי שליח: "כשישמעו בני ישראל בקולו אז תצמח הישועה", במהרה בימינו אמן!

פרשת במדבר יום שישי – 273

הפרשה שלנו מלאה מספרים, והנה עוד אחד: עשרים ושנים אלף לויים החליפו בגופם עשרים ושנים אלף בכורים. נותרו 273 בכורים שצריכים פדיון, וכל אחד מהם פדה את עצמו בחמשה שקלים (שניתנו לאהרן ובניו).

יש כאן רמז לפדיון נשמות אבודות. אפשרות אחת היא על־ידי הלויים שתפקידם לנגן, לעורר באדם את הניגון שלו וכך לקרב ולמשוך אותו אל הקדושה. אבל יש כאלה רחוקים שאפילו הניגון לא מצליח לגעת בהם. אותם אפשר לקרב רק על ידי חשבונות כספיים, למשל על ידי גימטריא, שהרי המספר 273 הוא בגימטריא **גימטריא!**

במדע היום, 273 הוא "האפס המוחלט" (ליתר דיוק: 273.15 מעלות צלזיוס מתחת לאפס). באפס המוחלט אין תנועה ואין חיים, זהו משל ל**כְּפוֹר** של **כפירה** מוחלטת. אולי דווקא הגימטריא תעורר את הכופר הזה ותהפוך־תחמם את לבו...

[עולמות, פרפראות פורים]

פרשת במדבר יום שבת – תיקון "ושמו"

כאשר אהרן ובניו מפרקים את המשכן הם מכסים את כל כלי הקודש, ולארבעה כלים הם שמים את הבדים – המוטות שבהם נושאים אותם. על הארון "וְשָׂמוּ בַּדָּיו", על השלחן "וְשָׂמוּ אֶת בַּדָּיו", על מזבח הזהב "וְשָׂמוּ אֶת בַּדָּיו", ועל המזבח החיצון "וְשָׂמוּ בַדָּיו". אהרן ובניו אחראים גם לכך שבני קהת יהיו מופקדים כל אחד על משאו "אַהֲרֹן וּבָנָיו יָבֹאוּ וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ עַל עֲבֹדָתוֹ וְאֶל מַשָּׂאוֹ" – חמש פעמים "וְשָׂמוּ", מלה שלא מופיעה בתורה עד כאן! ואז בא הפסוק המסיים "וְלֹא יָבֹאוּ לִרְאוֹת כְּבַלַּע אֶת הַקֹּדֶשׁ וָמֵתוּ" – בני קהת יכולים לבוא רק לאחר שאהרן ובניו סיימו לכסות.

המלה "וְשָׂמוּ" מופיעה עוד פעם אחת בתורה, בפרשה הבאה (נשא), בברכת כהנים: "וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרֲכֵם".

כמו שאין לראות את כלי הקודש המכוסים, כך אין לראות את ידי הכהנים בשעת הברכה.

בזוהר מוסבר ש"ושמו" הוא לשון תיקון – תיקון הכלים ותיקון בני קהת. התיקון מתחיל בכך ששמים את שני הבדים על הכלי, איזון בין קו ימין וקו שמאל בלשון הקבלה. שש פעמים "ושמו" הם כנגד שש המדות, כאשר השישי הוא כנגד ספירת היסוד, הצדיק המשפיע, מתאים לברכת כהנים.

בכל התנ"ך יש "ושמו" רק עוד פעם אחת: "וְנִקְבְּצוּ בְּנֵי יְהוּדָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יַחְדָּו וְשָׂמוּ לָהֶם רֹאשׁ אֶחָד וְעָלוּ מִן הָאָרֶץ" – כאן "ושמו" מתייחס למלך המשיח, כנגד ספירת המלכות השביעית כמובן. ואז יתקיים "ביום ההוא יהיה ה' אחד **ושמו** [אותיות **וְשָׂמוּ**] אחד".

[ז' סיון תשע"ב]

מעוניין לקבל את המסר היומי בוואטסאפ? שלח הודעה למספר 7951105-050

מענות ותשובות

שאלה: האם על קבר צדיק נכון להתפלל אליו בגוף ראשון כמו שמתפללים לקב"ה?

תשובה: לא להתפלל אליו, אבל אפשר לדבר עמו בגוף ראשון – לבקש ממנו לעורר רחמים רבים עליו, שימשיך טוב, כמו שמדברים עם רבי. לא מתפללים אליו, אבל מדברים בגוף ראשון.

שאלה: מה ההבדל בין חמלה ("בחמלתו יגאלם") לרחמים?

תשובה: חמלה היא ממוצע בין אהבה לרחמים, הצנור בין חסד לתפארת – היא רחמים שיש בהם גילוי אהבה.

שאלה: איך להחליט בנוגע למעבר דירה?

תשובה: התשובה לשאלה זו הינה אישית וכל מקרה נבחן לגופו, ובכל זאת, נכתוב כמה נקודות מנחות:

א) שאלות מעין אלו שייכות בדרך כלל למשפיע שלכם, המכיר אתכם היטב, ואתו אתם מתייעצים בדרך כלל בעניינים אישיים ועניינים הנוגעים לעבודת ה', חינוך הילדים וכו'. היכרותו של המשפיע עם התמונה הרחבה, יחד עם האמון שאתם נותנים לו, יוכל להביא לפתרון הנכון ביותר עבורכם. אם עדיין אין לכם משפיע חסידי, זה הזמן למצוא אחד כזה.

ב) בכל הנוגע לבחירת מקום המגורים **העיקרון המנחה** הוא השליחות של בני הזוג, מהו המקום בו הם מרגישים שיש ביכלתם להשפיע על יהודים נוספים ולקרב אותם לאידישקייט. כמובן ששליחות זו תלויה באופיים של הזוג ובנטיית לבם, כל זה בד בבד עם ייעוץ מהמשפיע שלהם.

אמנם ישנם שלבים בהם טרם ברור לבני הזוג מהי שליחותם, או שליחותם החדשה, **ובשלב כזה** הקריטריון לבחירת מקום מגורים הוא להיות בחברת אנשים כמותכם השואפים לעבוד את ה' בדרך החסידות בשמחה.

ג) הרבי כותב בכמה וכמה אגרות שענייני מקום וסביבת המגורים תלוי בעיקר בדעתה של האשה, עקרת הבית – עיקרו של הבית – כיוון שיש לה יותר חוש בנושא זה של סביבת המגורים הראויה. (להרחבה, ראה שלחן מנחם ח"ו, עמ' רלב-ג).

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ

הרב יצחק גינזבורג מוביל את מהפכת פנימיות התורה בדורנו – בעושר של שיעורים והתוועדויות, מאמרים וספרים, כמעיין המתגבר שאינו מפסיק להתחדש .

המהפכה הזו, הממשיכה את חכמת הקבלה ותורת החסידות, חושפת פנים חדשות ומאירות בכל חלקי התורה, הלכה ואגדה, נגלה ונסתר, עבודת ה׳ ומעמקי תורת הנפש.

המהפכה הזו יוצרת חיבורים עמוקים בין התורה לחכמות הטבע והמדעים, ומובילה חזון של תיקון החברה והמדינה.

חוברת ׳ואביטה׳ השבועית מגישה מעט מתוך האוצר הזה – חומרים מקוריים־טריים וגם חומרים מעובדים יותר, וזו הזדמנות להכיר את השפה של פנימיות התורה ולגלות נפלאות.

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ך

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים

itielgi@pnimi.org.il